

HRVATSKI glasnik

Godina XIX, broj 16

15. travnja 2009.

cijena 100 Ft

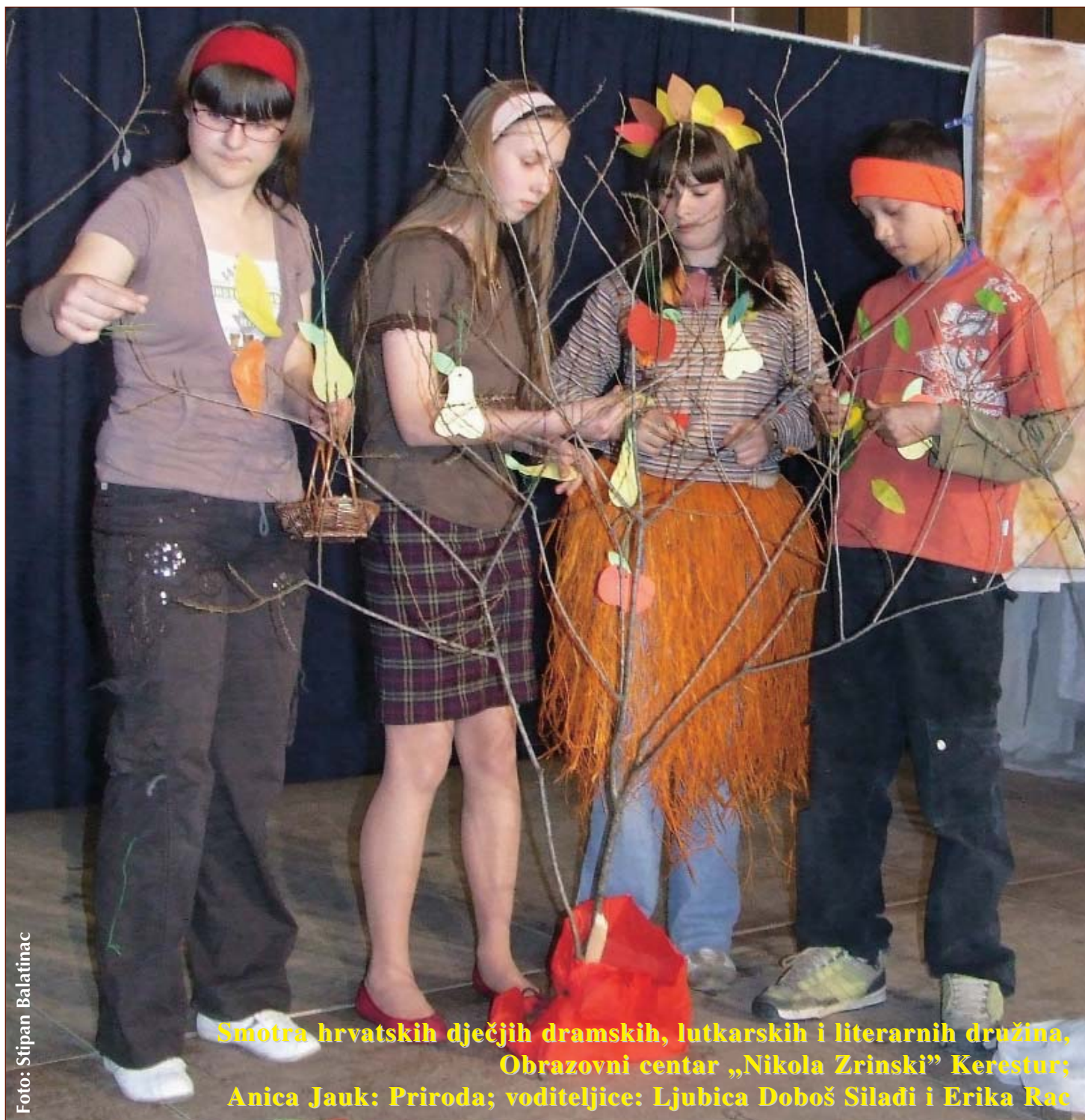

Foto: Stipan Balatinac

**Smotra hrvatskih dječjih dramskih, lutkarskih i literarnih družina,
Obrazovni centar „Nikola Zrinski” Kerestur;
Anica Jauk: Priroda; voditeljice: Ljubica Doboš Siladi i Erika Rac**

Komentar

Zajednica bez javnosti?

Što je javnost? Imamo li mi, Hrvati u Mađarskoj, društveni, javni život, imamo li našu javnost, pitanja su koja mi se sve češće nameću kada razmišljam o životu naše hrvatske zajednice.

Već je Ivan Antunović u svojoj „Vili“ 1874. godine o javnosti slikovito napisao „Što je sunce za prirodu, to je javnost za društveni život“, dakle ona je pokretačka snaga bez koje se ne može graditi nijedna zajednica, pa ni naša, hrvatska u Mađarskoj. Isto vrijedi i za većinsku zajednicu, o čemu nam svjedoči naše društvo koje se od demokratskih promjena naovamo jednako tako ne snalazi u novom vremenu i prostoru. Time ne želim reći da u nas nema javnosti, da nema društvenog i javnog života, ali u svakom slučaju javnost je vrlo slaba i ne funkcionira. Nešto bismo zacijelo trebali imati jer imamo razne sudionike društvenog života, društvene, kulturne, prosvjetne, znanstvene ustanove, glasila, njihove djelatnike i stručnjake spomenutih i nespomenutih područja našega manjinskog života: političare, umjetnike, odgojitelje, učitelje, književnike, znanstvenike, novinare, kazališne umjetnike, folkloriste, etnografe, itd. Ali, ako već postoje, pitanje je li one, oni postoje samo za sebe ili su u službi društva i rade za društvo, bave li se njegovim problemima, oslikavaju li postojeće stanje i odgovaraju li na postavljene izazove vremena u kojem živimo? Pitanje je postoji li dijalog među njima, postoji li dijalog s hrvatskom zajednicom u čijoj su službi, ili bi barem trebali biti u njezinoj službi. Oblikuju li mišljenje šire javnosti, jer to bi se od njih opravdano očekivalo. Kako u povodu nedavnog predstavljanja svoje najnovije knjige Prid svitom – Saga i svitu koji nestaje reče uz ostalo sam autor Tomislav Žigmanov: „Povijesno promatrano najdublji, strukturalni hendikep Bunjevštine je što nam je izostala javnost. Mi smo zakašnjelo ušli u modernizaciju, i u nacionalnu, i u industrijalizaciju, i u neke druge aspekte kada su u pitanju umjetnost, stvaralaštvo i suvremene institucije. Javnost kao bezličan prostor komunikacije nas samih o nama samima bio je siromašan, sa malo suvremenih institucija.“

Ne želim reći da mi nemamo zajednicu, nego da u njoj nemamo onu pokretačku snagu, onu javnost koja će razmišljati o nama, postavljati pitanja i tražiti odgovore. Preduvjeti, dakako, postoje jer, za razliku od prethodnih desetljeća, imamo nekoliko različitih ustanova u vlastitim rukama čijim se mogućnostima ne koristimo onako kako bismo trebali i mogli. Sve se više i u Skupštini Hrvatske državne samouprave načinje tema da sami trebamo osmisliti strategiju razvoja i budućnosti hrvatske zajednice u Mađarskoj. Mi trebamo svoj stručni kadar na svim područjima, jer nitko umjesto nas to neće učiniti. Stoga se mora koraknuti dalje, a za to se na svim razinama društva moraju odrediti ciljevi, očekivanja, sredstva i metode kako, na koji način i dokada doći do njihova ostvarenja. Samo se na taj način možemo integrirati i u većinsku društvo.

U protivnom i dalje ćemo postojati kao zajednica zatvorena u sebe, nesposobna za društveni život, nesposobna da izrazi svoje interese i ciljeve, da se predstavi široj mađarskoj, ali i hrvatskoj javnosti.

S. B.

„Glasnikov tjedan“

„Borba za nekretninu Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae“, napis bombastičnog naslova dnevnoga lista Dunántúli Napló, ugledao je svjetlo 4. travnja, u subotu. O različitim političkim stajalištima oko budućnosti Hrvatskoga kluba mogli ste čitati na našim stranicama, ali se situacija još više zaoštrila,

bar čitajući mađarski tisak, nakon što je Odbor za kulturu grada Pečuha zasjedao 2. travnja te, iako je imao pripremljen nacrt prijedloga za Skupštinu o predaji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae u nadležnost Hrvatske državne samouprave, zbog dopisa upućenog Odboru sa strane predsjednika pečuške Hrvatske samouprave Ivice Đuroka (koji, kako kazuje, nije pozvan na sjednicu) odgodio je raspravu i odluku u svezi s tim. Kako saznajemo, za sjednicu koja će biti održana 26. travnja.

Ivica Đurok izjavljuje za Hrvatski glasnik da je bez presedana način na koji grad i državna samouprava u ovako važnom pitanju pokušavaju zaobići mjesnu manjinsku organizaciju. Očekuje da napokon sjednu zajedno dva istaknuta hrvatska politička tijela zainteresirana za rješavanje stanja oko Hrvatskoga kluba. A što kažu Hrvati koji posjećuju Hrvatski klub Augusta Šenoae? Njegovi posjetitelji koji se odazivaju priredbama i programima, te one hrvatske ustanove ili udruge u gradu koje su uključene u provedbu tih istih programa i materijalno i humanim snagama, jednako tako i brojne civilne organizacije čija je matična kuća upravo Hrvatski klub Augusta Šenoae? Doista je vrijedna nekretnina u Ulici Tamása Eszea, dio je ona hrvatskoga blaga na ugarskim prostorima, počevši od same činjenice kako je svojedobno poklonjena od starinske zadruge, dana u službu Hrvatima... Učinila je to zadruga u hrvatskom selu koja je tu istu nekretninu mogla i zadržati za sebe i za

Starinčane, možda otvoriti muzej sela Starina u samom središtu grada Pečuha. Hrvate koji vole navratiti u Hrvatski klub, koji taj klub osjećaju kao svoj, boli ono što se danas događa oko njega. Ima li Hrvatski klub Augusta Šenoae, bar trenutno, sigurnije mjesto mogućega razvoja na korist hrvatskoj

zajednici negoli u institucionalnoj bazi HDS-a? U čemu je problem, to više što je sadašnji predsjednik najvišega političkog tijela Hrvata u Mađarskoj ujedno i zastupnik te dopredsjednik pečuške Hrvatske samouprave. Skupština HDS-a je donijela odluku i poslala gradu koncepciju o namjeri preuzimanja Hrvatskoga kluba, koju provodi vodstvo. Predsjednik mjesne manjinske samouprave kaže kako mjesna hrvatska samouprava ima zakonska prava koja ne mogu zaobići ni grad ni HDS. Predsjednik HDS-a Mišo Hepp kaže kako jedino HDS može Hrvatskom klubu osigurati sva jamstva i poziva se na 1. članak 49/A zakona LXXVII. iz godine 1993. o pravima nacionalnih i etničkih manjina gdje stoji: „Na zahtjev državne manjinske samouprave mjesna samouprava koja održava ustanovu dužna je ustupiti pravo održavanja kulturne ustanove koja obavlja isključivo manjinske zadatke i koja zadovoljava kulturne potrebe dotične manjine državnoj samoupravi, podnositelju zahtjeva.“ HDS je podnio zahtjev gradu. Nadležna tijela grada Pečuha izradila su koncepciju predaje Hrvatskoga kluba HDS-u, kao odgovor na namjeru preuzimanja sa strane HDS-a, koja čeka amen Odbora za kulturu kako bi išla na raspravu i glasanje pred najviše političko tijelo grada Pečuha, Skupštinu. Politička previranja u gradu i nastupajući izbori, čini se, izazivaju kolebanje kod donošenja konačne odluke o sudbini Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae.

Branka Pavić Blažetin

BUDIMPEŠTA – Veleposlanik Republike Hrvatske, gospodin Ivan Bandić srdačno Vas poziva na zajednički koncert studenata Sveučilišta glazbene umjetnosti „Ferenc Liszt“ i Zagrebačke muzičke akademije, koji će biti održan 26. travnja (nedjelja) s početkom u 18 sati, u maloj dvorani Muzičke akademije (Budimpešta VI, Liszt Ferenc tér 8).

Program koncerta: Giulio Regondi – Etide na gitaru br. 4-5., Piet Swerts – Klonos, Fryderyk Chopin – Mazurka 2 op. 17, br. 1 u b-duru, br. 2 u e-molu, Etida 2 op. 10/8 u f-duru, op. 25/6 u gis-molu; Johannes Brahms – Mađarski plesovi br. 1 u g-molu, br. 17 u f-molu; Giuseppe Verdi – Ernani: arija Gomeza de Silve. Nastupaju: Srđan Bulat – gitara, Bernard Homan – saksofon, Aljoša Jurinić – glasovir, Marin Maras – violina, Marko Mimica – bas. Ulaz je besplatan.

Aktualno

Susret s bačkim Hrvatima

U četvrtak, 2. travnja, u Baji je upriličen susret nove generalne konzulice Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljane Pancirov i konzulice u odlasku Vesne Njikoš Pečkaj s predstavnicima bačkih Hrvata, članovima Županijske hrvatske samouprave, bačkim članovima Skupštine Hrvatske državne samouprave, te predsjednicima mjesnih hrvatskih samouprava. Bio je to prvi službeni susret nove generalne konzulice s Hrvatima jedne županije, a goste i okupljene srdačnim je riječima pozdravio Joso Šibalin, predsjednik Županijske hrvatske samouprave. Ujedno su se bački Hrvati, okupljeni u županijskom Domu narodnosti, tom prigodom oprostili od Vesne Njikoš Pečkaj, zahvalivši joj na četverogodišnjem radu i suradnji.

Kako uz ostalo reče nova generalna konzulica Ljiljana Pancirov, koju su predstavnici bačkih Hrvata upoznali sa životom i problemima hrvatskih zajednica u pojedinim naseljima,

sa željom da i bliže upozna hrvatsku zajednicu, ona će vrlo rado posjetiti sva naselja. Zahvalivši Vesni Njikoš Pečkaj na njezinu radu, odavši joj i javno priznanje, ona je uz ostalo naglasila da će joj biti lakše nastaviti utrim putem. Kako reče, rado će saslušati sve inicijative, te pomoći u njihovu ostvarenju, naglasivši da su vrata Generalnog konzulata uvijek otvorena za sve.

Nije skrivala svoje osjećaje, ni ganutost trenutkom rastanka Vesna Njikoš Pečkaj, koja je svima zahvalila na suradnji u protekle četiri godine, uvjereni da ovo i nije posljednji susret jer odlazi na novu dužnost u obližnju Suboticu.

Prije susreta s bačkim Hrvatima, predstavnik Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu u svome uredu u Gradskoj kući primio je i bajski gradonačelnik Zoltan Révfi, a kako smo saznali, susret je protekao u srdačnom i prijateljskom razgovoru.

sb

Ljiljana Jakupek Pancirov, generalna konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu (Baranjska, Šomođska i Bačko-kiškunska županija), rođena je u Zagrebu. Diplomirala je, kao dva A predmeta, Južnoslavenske jezike i književnosti, Engleski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1980. godine te odslušala poslijediplomski studij „Ekonomika međunarodne razmjene” na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, Govori: aktivno engleski, pasivno nizozemski/flamanski i njemački te temelje finskoga i francuskog jezika. Na mjesto generalnog konzula u Pečuh dolazi iz Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, gdje je obnašala dužnost opunomoćene ministrice Samostalne službe za analitiku, čemu je prethodilo bogato diplomatsko iskustvo. U Veleposlanstvu Republike

Hrvatske u Helsinkiju, opunomoćena ministrica i otpravnica poslova (Finska rezidentno, Estonija nerezidentno), Veleposlanstvo Republike Hrvatske, Den Hag te dužnosti u Ministarstvu vanjskih poslova (načelnica Odjela za diplomatsko obrazovanje, Diplomatske akademije MVP, načelnica Odjela za Sjevernu i Zapadnu Europu MVP...).

Iz mađarskog tiska, dnevni list *Dunántúli Napló*, 4. travnja, (napisao Cs. L.)

Borba za nekretninu Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe

Na posljednjoj sjednici Odbora za kulturu vijećnici su raspravljali o dnevnoj točki koja se bavi predajom nekretnine Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe u Ulici Tamása Eszea u Pečuhu, u ruke Hrvatske državne samouprave. Još prije otvorenja rasprave Márta Kunszt, predsjednica Odbora najavila je da je predsjednik pečuške Hrvatske manjinske samouprave dr. Ivica Đurok dostavio pismo Odboru za kulturu, u kojem moli da se odgodi rasprava o tom prijedlogu, naime nekretninu žele predati tako da njega nisu ni pozvali na sjednicu.

Sadržaj pisma u detaljima predsjednica nije priopćila, ali jedan od uzvanika, Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, kazao je: iako ne zna što je napisao g. Đurok, ali tvrdnje u pismu vjerojatno nisu istinite. Iako je i on sam član Hrvatske manjinske samouprave grada, unatoč tomu ništa joj ne bi dao u ruke, posebno nikako klub. Spomenuo je da će protiv Ivica Đuroka pokrenuti pretragu državnog tužilaštva i jamčio je čelništvu grada da će nekretnina kod Hrvatske državne samouprave biti u najboljim rukama, to joj i zakon osigurava. Nakraju, na prijedlog Márte Kunszt, odgođena je rasprava u svezi s tom temom, ali predsjednica Odbora je naznačila da je i škola u Tiborcovoj ulici predana u ruke Njemačke državne samouprave, i taj tijek je uhodan i uspješan.

Izvan sjednice Ivica Đurok je naš list izvijestio o tome što je napisao u pismu: da je bez primjera i nevjerovatan je način postupak s kojim Grad i Državna samouprava u tako važnom pitanju pokušava zaobići nadležnu mjesnu manjinsku organizaciju. Naime očito je, argumentirao je, da o sudbini jedne pečuške ustanove ne može se odlučivati izostavljanjem Pečušaca. Škola u Tiborcovoj ulici državnog je upisivanja, dodao je, zato se mogla predati bez ikakvog problema, međutim kod kluba to je sasvim drukčije. (prijevod s mađarskog)

BUDIMPEŠTA – Kako donosi tjednik Srba u Mađarskoj, postoje brojni problemi oko rada Srpskoga demokratskog saveza koji je po mnogima izgubio svaku funkciju, a i njegovo djelovanje s pravnoga gledišta pod upitnikom je. Tjednik Srba u Mađarskoj prešao je u vlasništvo Samouprave Srba u Mađarskoj i promijenio svoje ime u „Srpske nedeljne novine”. Samouprava Srba u Mađarskoj preuzela je od Saveza obvezu tiskanja srpskoga tjednika. Također Srbi u Mađarskoj u Ulici Nagymező žele uz utemeljenje Naučno-istraživačkog instituta utemeljiti i Srpski izdavački centar.

Svečanost hrvatske žive riječi

Državna smotra kazališnih skupina u Pečuhu

U organizaciji Hrvatske državne samouprave, u srijedu, 8. travnja, u okviru već tradicionalne Croatiade, u pečuškom HOŠIG-u Miroslava Krleže ustrojena je državna Smotra hrvatskih, dramskih, lutkarskih i literarnih družina.

*Hrvatska osnovna škola Santovo,
„Poklon”*

Nakon pozdravnih riječi domaćina, ravnatelja Gabora Győrvárija, ujedno predsjednika Odbora za odgoj i obrazovanje Skupštine HDS-a, koji je pozdravio okupljene sudionike i goste, među njima posebno predsjednika HDS-a Mišu Heppa, novu generalnu konzulicu Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljanu Pancirov, treću konzulicu Katju Bakiju, te predstavio tročlani ocjenjivački sud u sastavu Slaven Vidaković, dr. Janja Prodan i Eva Polgar, smotru je prigodnim riječima otvorio predsjednik Hrvatske državne samouprave.

– Igrati i pjevati znaju svi, ali sudjelovati u kazališnim predstavama mogu samo oni koji dobro govore hrvatski, dobro znaju svoj materinski jezik – istaknuo je uz ostalo Mišo Hepp, predsjednik HDS-a, otvarajući smotru kazališnih skupina koja je upriličena u auli hrvatskoga školskog centra. – Okupili su se sudionici od Petrovoga Sela do Santova, da se pokaže, da se vidi i čuje, a čut ćete sve dijalekte, pa ipak svi ćemo se dobro razumjeti.

Smotru su s hrvatskim pjesmama svečano

Školski centar Miroslava Krleže, „Nevidljivi Leonardo”

otvorili Pjevački zbor školskog centra Miroslava Krleže, što ga je pripremila učiteljica glazbenog odgoja Marta Rohonci, a u pratnji školskoga tamburaškog sastava pod vodstvom Grge Kovača, učitelja tambure.

Na Smotri je nastupilo ukupno osam skupina, od toga jedna izvan konkurencije. Među sudionicima je bilo četiri osnovnoškolske i tri gimnazijske skupine, koje su nastupile u posebnim kategorijama.

Najprije se izvan konkurencije predstavila gostujuća dječja skupina Osnovne škole Draškovec iz Hrvatske, koja je prikazala igrokaz Kraljevska zapovijest Grigora Viteza, a učenike je pripremila učiteljica Ksenija Dukarić. Učenici iz matične nam domovine

svoj su nastup uljepšali i kostimiranim srednjovjekovnim plesom. Dječja skupina martinačke Osnovne škole, čija je voditeljica učiteljica Ljubica Kolar Vuković, prikazala je ekološki igrokaz s naslovom Kamo ide naše smeće, autorskog para Šeferović–Bosak, istaknuvši se glazbeno-pjevanom i scenskom izvedbom. Četiri učenice santovačke Hrvatske osnovne škole, koje je pripremila učiteljica Nada Šišković, prikazale su prigodni igrokaz za Majčin dan nepoznatog autora, s naglaskom na suvremeni hrvatski jezik.

Keresturski Obrazovni centar Nikole Zrinskog prikazao je igrokaz Anice Jauk pod naslovom Priroda, uz velik broj sudionika i bogato osmišljenu scenu, i uz pomurske običaje, a pod vodstvom učiteljica Ljubice Doboš Siladi i Erike Rac.

Skupina iz Petrovoga Sela na gradišćansko-hrvatskom jeziku prikazala je šaljivi igrokaz Jurko kani doktor bit, koji je s njima uvijekbala učiteljica Ana Škrapić Timar.

Nakon objeda predstavile su se i tri gimnazijske skupine.

Kao prva, skupina budimpeštanskoga HOŠIG-a izvela je ulomke iz Katicice, šaljivog igrokaza iz bunjevačkog života koji je napisao Antun Karagić, a s učenicima ih je uvijekbala Marija Šajnović.

Školski centar Miroslava Krleže iz Pečuha predstavio se komadom Norme Šermen pod naslovom Nevidljivi Leonard.

Skupina učeničkog doma Miroslava Krleže iz Pečuha prikazala je pak nedavno premijerno izvedene Pingvine Dubravka Mihanovića, koje je s učenicima učeničkog

*Skupina učeničkog doma
Miroslava Krleže,
„Pingvini”*

HOŠIG, Budimpešta, „Katica”

OŠ Draškovac, „Kraljevska zapovijest”

doma uvijekbala Erika Žarac. Nakon prikazanih komada uslijedila je kratka stručna ocjena koju je dao Slaven Vidaković, zatim dodjela nagrada te zatvaranje susreta. Svim skupinama dodijeljene su spomenice, a učenicima čokolade i kape odnosno majice Hrvatske državne samouprave što su ih uime organizatora uručili Gabor Győrvári, predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje, te Eva Molnar Mujić, referentica Ureda HDS-a.

Dodajmo da je ovo doista bila svečanost žive hrvatske riječi, a svi sudionici, jednako

učenci, njihovi nastavnici, domaćini i organizatori, zavređuju samo pohvale. Ipak, rekli bismo možda i više, pa nam je malo žao što, slično drugim natjecanjima i smotrama poput natjecanja likovnih ostvarenja ili kazivanja stihova i proze, uz vrednovanje nije upriličeno i proglašenje najboljih, te odgovarajuće nagrađivanje. Svakako bi najbolji njegovatelji i čuvari hrvatske materinske riječi zavrijedili i odgovarajuće nagrade, o čemu bi ubuduće valjalo voditi više računa.

To više što bismo očekivali i više sudio-

nika, ne samo iz Santova, Kerestura, Petrovoga Sela, Martinaca, Budimpešte i Pečuha, nego i iz drugih naših škola i naselja. Postavlja se i pitanje imamo li uopće lutkarskih skupina, kada na ovoj državnoj smotri nijedna nije prijavljena.

Sve u svemu, ovu smotru s posebnom pozornošću valja priređivati i ubuduće, i to po mogućnosti proširivanjem na još više naših ustanova i naselja, a to u prvom redu ne ovisi o organizatorima, nego o našim školama i nastavnicima.

Stručna ocjena izvedenih predstava

Izrazivši zadovoljstvo ocjenjivačkog suda te nadu da su i drugi uživali u prikazanome, član ocjenjivačkog suda *Slaven Vidaković* kratko je dao stručnu ocjenu izvedenih predstava.

– Zahvaljujemo učenicima i voditeljima koji su se, ne žaleći truda i vremena, odazvali pozivu Hrvatske državne samouprave. Ova smotra ima posebno značenje u tome što se ujedinjuje u njoj korisno i praktično, učenje jezika kroz igru, razvijaju se različite vještine i kreativnost učenika. O izboru komada možemo reći da su to aktualni komadi, poučni i odgojni, koji svi odgovaraju danoj dobi.

Ukratko o osnovnim školama. Po uključenosti djece u izvedbu spominjemo na prvome mjestu Kerestur i Martince, šarolikost scene, rekviziti i kostimi najviše su bili primjereni komadu *Priroda*, a izbor glazbe i zvučnih efekata kod sva četiri komada bio je pohvalan.

Vidjela se opuštenost i volja za igrom kod malih glumaca, svaka je predstava imala svoj specifični ugođaj, čemu je pridonio lijepo naučeni hrvatski tekst.

Malo o gimnazijalcima. Posebno bih istaknuo što se na repertoaru našao Antun Karagić. Vješto su odabrani ulomci koji predstavljaju problematiku danog vremena, glumci su se uspjeli uživjeti u svoje uloge. Iako je predstava *Nevidljivi Leonard* malo dulja, ipak ste uspjeli ujednačenom igrom održati pozornost. Premda nismo vidjeli *Leonarda*, činio nam se vidljivim svojim glasom. Ipak, najviše humora nam je pružila predstava *Pingvini*. Dobre karikature bakica zacijelo će nam dugo ostaviti dojam o dobroj glumi. Još jednom svima bih čestitao, hvala što ste došli.

Tekst i slike: S. B.

Osnovna škola Petrovo Selo, „Jurko kani doktor bit”

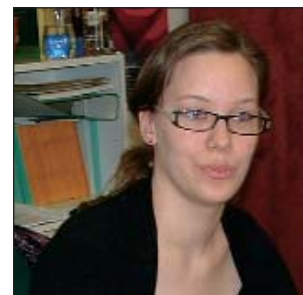
Skupina martinačke škole, „Kamo ide naša sreća”

Zemaljsko završno natjecanje srednjoškolaca u znanju hrvatskoga jezika i književnosti u Budimpešti

BAJA – Reprint izdanje. Baja u vrijeme revolucije i pod srpskom okupacijom (1918-1921), Povijesni zapisi. Napisao: dr. Lehel Knézy. Ova je knjiga više nego prava rijetkost u javnim zbirkama, a u Baji dostupna je samo u Muzeju Istvána Türra. Svjestan da bez mjesne nema ni nacionalne povijesti, bajski muzej reprint izdanjem, tj. pretiskom želi učiniti znamenitim, oblikovati štivom vrlo zanimljivu sudbinu grada Baje, događaje koji polako padaju u zaborav. Cijena je knjige 2000 Ft, a u pretplati 1500 Ft. Imena pretplatnika bit će objavljena u knjizi. Pretplatiti se može do 20. kolovoza 2009. u uredu Muzeja Istvána Türra.

SELURINCE – Sredinom ožujka održan je poslovni susret i razgovori izaslanstva Općine Pitomača i virovitičke Županijske komore s predstavnicima grada Selurince i Trgovačko-industrijske komore toga grada. Susret je održan radi poticanja i jačanja međusobne suradnje, kroz nominiranje zajedničkih projekata, što je bio i jedan od zaključaka na 2. sjednici mađarsko-hrvatske prekogranične Radne skupine za mjesnu samoupravu održanom u Virovitici 24. veljače. Uz predstavnik Županijske komore, tajnika Milana Vanduru i Suzanu Kolesarić, povjerenicu za EU, te Rajka Stilinovića, predsjednika SG graditeljstva i projektiranja Županijske komore i ravnatelja tvrtke Croming d. o. o. iz Pitomače, te člana poglavarstva Općine Pitomača, susretu je nazočio i Željko Grgačić, načelnik Općine Pitomača, Rikard Bakan, ravnatelj Srednje škole i donatačnik grada Pitomače, Marko Györfvári, selurinski gradonačelnik, i predsjednik Mađarsko-hrvatske trgovačko-industrijske komore, ravnatelj škole i ostali suradnici te predstavnici gospodarskog života i obrazovnih ustanova.

MOSTAR – Dvanaesti međunarodni sajam gospodarstva „Mostar 2009” održan je od 31. ožujka do 4. travnja na prostoru Slobodne zone Hercegovina, a ovogodišnja je zemlja partner sajma bila Republika Hrvatska. Na sajmu je bio isti broj izlagača kao i lani: gospodarstvenici iz gotovo svih grana industrije, preko bankarskih i osiguravajućih kuća do svijeta računala, telekomunikacija, turizma i dr. Sajamsku manifestaciju sedmi put pratila je podsajamska manifestacija VINO i vinogradarska oprema, a četvrti put Sajam knjige i izdavaštva, a od ove godine i Sajam turizma. Manifestaciji VINO i vinogradarska oprema te Mostarskom sajmu sudjelovali su i predstavnici Udruge hrvatskih vinogradara u Mađarskoj, tako i Ladislav Kovač, koji je bio i član ocjenjivačkog suda u natjecanju vina na Mostarskom sajmu. Natjecanju su se odazvali svojim uzorcima i članovi Udruge hrvatskih vinogradara u Mađarskoj.

Zemaljsko natjecanje hrvatskih srednjoškolaca i osnovaca učenika dvojezičnih te škola u kojima se jezik predaje kao predmet, održava se od 1993. godine, saznali smo povodom održavanja ovogodišnjega Zemaljskog natjecanja u znanju hrvatskoga jezika i književnosti od odgovornog stručnjaka za predmetnu nastavu hrvatskoga jezika u Koordinacijskom uredu za narodnosti Instituta za istraživanje i unapređivanje nastave Magdalene Šibalin.

Naime, nakon pismenog dijela natjecanja na kojem je sudjelovalo 16 učenika, na usmeni je došlo njih šestoro. Učenike Osnovne škole i gimnazije „Miroslav Krleža” iz Pečuha dopratila je dr. Janja Živković-Mandić, koja je zajedno s kolegicom Jelenom Kiš Kolar pripremala učenike. HOŠIG-ove učenike pripremila je Marija Šajnović.

Nakon pozdravnih riječi Magdalene Šibalin, podjele rednih brojeva i predstavljanja članova prosudbenog odbora – predsjednice, Matilde Böls, Tomislava Krekića i Stipana Karagića – sudionici su za pripremu dobili petnaestak minuta. Među prvima je odgovarala učenica iz budimpeštanskog HOŠIG-a, Emese Tóth. Ona je dala je kratak pregled hrvatske književnosti u doba romantizma te predstavila, romanopisca i pjesnika Augusta Šenou, dok je Luca Veress govorila na temu hrvatske književnosti predrealizma i realizma, te je predstavila književni rad Miroslava Krleže. Sudionica iz Pečuha, učenica Ramona Štivić odgovarala je na temu hrvatska barokna književnost te je predstavila pjesnika Petra Preradovića. Tema Zsuzsanne Sindler bila je hrvatska književnost modernizma i književni rad pripovjedača Šandora Ksavera Gjalškog, a Gordana Daskalov izla-

gala je na temu hrvatske renesansne književnosti i predstavila pjesnika Antuna Gustava Matoša. Na koncu natjecanja učenica Jasmina Bošnjak predstavila je hrvatsku književnost iz doba prosvjetiteljstva i pjesnika Ivana Gundulića.

Prosudbeni odbor je i ovaj put imao nezavidan posao oko bodovanja. Bodove usmenog dijela ispita je trebalo zbrojiti s postignutima bodovima na pismenim natjecanjima, i to ne samo iz književnosti nego i gramatičkih definicija s navođenjem konkretnih primjera u praksi, te odrediti prvo, dugo i treće mjesto. Naravno, prema propisanim kriterijima natjecanja, bodovanje je trebalo biti tajno, što znači da će o konačnim rezultatima spomenute škole izvijestiti tek, početkom svibnja kada će nadležan ministar osobno uručiti priznanja najboljim natjecateljima.

Saznali smo kako prošle godine na dodjeli priznanja nije sudjelovao nijedan hrvatski pobjednik, stoga su organizatori bili u velikoj neprilici. Nadaju se kako se prošlogodišnji slučaj ove godine neće ponoviti te da će se ravnateljstvo naših odgojno-obrazovnih ustanova pobrinuti da učenici iz njihovih škola, koji budu osvojili najbolje rezultate budu nazočni i na svečanosti dodjele nagrada. Također nas iznenađuje da se na ta natjecanja nijednom nisu odazvale naše škole iz Gradišća.

Uvjereni smo da bi njihovo jezično znanje također odgovaralo postavljenim kriterijima. Zemaljsko natjecanje u znanju jezika, književnosti i narodopisa za naše osnovne škole bit će 22. travnja 2009, u 10 sati, u središtu Hrvatske državne samouprave (1089 Budimpešta, Ul. L. Biróa 24).

m.d.

Koljnofska školska ravnateljica o iskustvi s jezičnim asistentima

Ovo je već drugo ljeto da u koljnofskoj školi, zahvaljujući prvenstveno mjesnomu privatniku i inicijatoru, predsjedniku Hrvatske manjinske samouprave u Šopronu, a najnovije i predsjedniku Društva Hrvati dr. Franju Pajriću, Dvojezična škola „Mihovil Naković“ pri jezičnom podučavanju ima i hrvatskogovoreće asistentice. O sličnom projektu Dvojezična škola u Bizonji samo sanja, a petrovska Dvojezična škola u manjkanju materijalnih izvora još i sanjati teško more za takovu pomoć, čija korist ipak nije pod upitnikom.

Agica Sárközi, školska ravnateljica u Koljnofu, na naše pitanje o iskustvi s jezičnim asistentima samo je o prednosti mogla govoriti: – Prva i najvažnija prednost za boravak hrvatskih apsolvencija u našoj školi je za od-rasle, jer ako su one u zbornici, onda se moramo svakako razgovarati na hrvatskom jeziku. To nas sve jače motivira da i mi međusobno hasnujemo svoj materinski jezik. To čuju i naše Ugrice kod nas u kolektivu, med kimi svaki na raznom nivou govori hrvatski, ali moram istaknuti da kod nas svi se uče po hrvatski. Jedni studiraju u Baji na Visokoj školi, a drugi se pripremaju sada na jezični ispit. Ovo ljeto nam je jako srićno, već u prvom semestru smo imali jako dobru asistenticu Ivanu. Ona je naše djelo tako popularizirala da je zapravo ona nagovorila ove druge asistentice da se javu za Koljnof. Ana i Maja su jako oduševljene, one su jur najpr znale zač su došle i ča moraju djelati. To je jako važno da vist o nami dojde od jednoga do drugoga studenta. Tako znam reći da mi više ništa ne tribamo organizirati, ne tribamo ništa telefonirati, oni sami najdu svojega nasljednika, i to je jako dobro. I mi smo svako ljeto sve pametniji. Prvo ljeto smo jezične pomoćnike koristili samo u podučavanju dice, drugo ljeto za naše učenike i za sridnjoškolce i malo smo je uključili u usavršavanje učitelja. Sad smo za nove asistentice tako napravili raspored da imaju priliku i s dicom se već razgovarati. Naše učiteljice, ke se sad uče po hrvatski, stavili smo je u male grupice, tamo će biti i uspješnije djelo. Konkretnije čedu se baviti onimi ki čedu u bliskoj budućnosti položiti sridnji stupanj ispita, pismeno ali usmeno iz hrvatskoga jezika. Uz sridnjoškolce i maturante otpodne jur misece dugo teču ovde i za odrasćene Koljnofce jezični tečaji, i u tamošnji rad će biti uključene studentice iz Zagreba, uz peljanje Inge Klemenšić. Kako je rekla nadalje direktorica Osnovne škole „Mihovil Naković“, ta grupa je još veća i jako velika razlika je u znanju jezika med pohodniki, zato nije ni isključeno da će se početniki takaj u manje grupe podiliti. Što je sasvim nova zadaća u djelovanju pomoćnic, to je i aktivno sudjelovanje u hrvatskom odgoju u čuvarnici. – To je bilo uvijek u planu – komentira tako baš i ne novu ideju ravnateljica, i nastavlja: – Prvo su ovu ideju odbacili u čuvarnici, s tim razlogom da apsolvencije nisu odgojiteljice, a recimo u tom smislu nisu ni učiteljice. Ja mislim da nije to važno metodično, nek one znadu govoriti

Apsolvencije hrvatskih studijov u Zagrebu i jezične pomoćnice do majuša u koljnofskoj školi (sliva) Ana Zujic iz Zagreba, školska direktorica Agica Sárközi i Maja Lozo iz Makarske

na hrvatskom jeziku. I to svakako moraju i odgojiteljice iskoristiti za sebe, i manju dicu podvarati, igrat se s njimi to nije tako komplirano. Ja se ne kanim mišati va stručni rad čuvarnice, ali mislim jedna ura ali poldrug ure na hrvatskom jeziku ne bi škodilo ni našim mališanom. Uz to pak dica bi se naučila da ove tete znadu nek po hrvatsku, tako moramo se s njimi govoriti po hrvatsku. Ako smo spomenuli sve te zadaće u čemu sve se moraju istaknuti apsolvencije, i široko polje na kom moraju biti na hasan Koljnofcem, i o tom se valja diskutirati gdo zapravo nosi stroške, tarhete skoro tromisećnoga boravka dvih peršon ter kako se rješavaju financijska pitanja oko toga gostovanja. – Svako ljeto drugačije riješimo ta problem, a to visi i od toga kakove mogućnosti imamo u odredjenom ljetu, ali moram reći da to je svakako teško. Idealno bi bilo ako bi imali barem jednu sobicu cijelim komfortom, pak bi mogli naše goste uvijek tako smjestiti. Prva varijacija smješćaja je bila da naš glavni organizator dr. Franjo Pajrić u svojem panšionu Levanda je dao jednu sobicu za asistentice. Druga asistentica je bila u službenom stanu, ali sad su službeni stan iznajmili jednoj familiji, pak sad divojke opet stoju u Levandi. A to je prvenstveno na strošku vlasnika. Zato mislim da bi čim prlje trebala vlada, ali

županija potpisati neki međunarodni ugovor da se to riješi. Mi stalno tražimo financijsku potporu, ali jako je malo stvarne pomoći. Hrvatska samouprava naše županije nam je pomagala s 50 000 forinti, mi to zahvalimo, ali to nije puno. Objed dobiju u školi, samo spalo, to nam je najveći problem. Uz to moram reći da one za ovo ne dobiju nikakovu stipendiju, a imaju svoje stroške i ovde. Nam pomažu, a moraju svoje pineze ulagati u to. Materijalna strana ovoga prez sumlje hasnovitoga projekta, znači, još visi u zraku, ili stoji jedino na budžetu i dobrovoljnosti domaćinov, iako bi bile zainteresirane i druge škole, npr. u Bizonji i Kemlji, ke bi znamda takaj potrebovale za to neku centralnu pomoć. – Ja znam da nigdir nij pinez, da je falinga u gospodarstvu i velik je problem i kriza, ali te škole bi morali još bolje pomagati ke kanu ča učiniti, ke kanu malo bolje raditi, ke su spremne poiskati i te mogućnosti preko čega moremo već dati dici da očuvamo svoj materinski jezik. Ovo djelo s asistenticama kod nas traje jur dvi ljeti, a mi ovo zapravo mislimo da će biti stalno. Sam program teče jur u svojem tempu, i veliki gubitak bi bio ako bi ovo prestalo zbog financijskih poteškoć – je još dodala koljnofska peljaćica škole Agica Sárközi.

-Tiho-

MOHAČ – Kako je najavljeno i na godišnjoj skupštini Šokačke čitaonice u Mohaču, početkom ožujka pokrenuta je internet-ska stranica šokačke udruge koju možete pogledati na www.mohacsisokackor.hu. Na stranici mohačke šokačke udruge, utemeljene 1905. godine, možete čitati o prošlosti mohačkih Hrvata, o prošlosti i sadašnjosti Šokačke čitaonice, nadalje o vodstvu i društvima koja djeluju u okviru udruge – dječjoj i odrasloj folklornoj skupini, te tamburaškom sastavu „Šokadija” – ali i upoznati vodstvo na čelu s predsjednikom Đurom Jakšićem, te najvažnije kalendarske događaje i priredbe. Uz arhivu čije je popunjavanje u tijeku, među planovima možete čitati i o projektu izgradnje nove zgrade Čitaonice te obnovi zgrade koja je građena potkraj 30-ih godina prošloga stoljeća. Obnova se planira putem unijskog natječaja, a pozivaju se svi koji mogu pridonijeti opstanku Čitaonice u budućnosti, i za mlade naraštaje da materijalno pomognu izgradnju. Osim navedene stranice, sa šokačkom udrugom možete se povezati i melom sokackor.mohacs@citromail.hu.

Petnaesta obljetnica časopisa Barátság

U suorganizaciji časopisa Barátság i Instituta za istraživanje nacionalnih i etničkih manjina pri Mađarskoj akademiji znanosti 24. travnja (petak) s početkom u 15 sati, u dvorani „Deák” Zaklade za mađarsku kulturu (Budimpešta I, Szentháromság tér 6) priređuje se glazbena i književna svečanost u čast 15 godina djelovanja časopisa Barátság. Proslava se održava pod pokroviteljstvom Erike Németh, glavne ravnateljice Glavnog odjela za nacionalne i etničke manjine pri Uredu premijera. Pozdravne riječi nazočnima uputiti će dr. László Szarka, ravnatelj Instituta za istraživanje nacionalnih i etničkih manjina i dr. Gábor Koncz, ravnatelj Zaklade za mađarsku kulturu. Djelatnosti Márie Ember prisjetit će se Gábor Murányi, novinar. Iz svojih književnih ostvarenja čitati će: Mária Berényi, Kristina Hadžipetkova, Mónika Kalányos, Piroska Krajcsir, Manda Radnić, Koloman Brenner, Marko Dekić, Petar Milošević i Imre Fuhl.

NIREGYHÁZA – Ove se godine po drugi put održava 6. lipnja Zemaljski športski, gastronomski i kulturni susret manjinskih državnih samouprava „II. KISÖK KUP”. Prijave na susret organizatori primaju od samouprava do 25. svibnja 2009. Glavni je pokrovitelj susreta ministar Péter Kiss.

Iz Zagreba do Koljnofa

Ana i Maja, nove jezične asistentice, pri zadaća

Koljnof je privilegirano mjesto u tom pogledu da med gradišćanskimi seli ka raspoložu s dvojezičnom školom jedino on ima, sad jur u trećem ciklusu, pomoćnike oko hrvatskoga jezika. Na početku prošloga miseca u ovo sridnjegradišćansko naselje dospile su dvi krasne i jako simpatične divojke iz Hrvatske, ke će ostati sve do majuša. Studentice iz Zagreba s hrvatskih studijov su apsolvence hrvatskoga jezika i povijesti, a drukčije su i u rodbinskoj vezi. Ana Zujčić je Zagrepčanka, a Maja Lozo je rođena u Makarskoj. Naš razgovor je napravljen veljek drugi dan za njevim dolaskom, i prvi dan na novoj zadaći u Dvojezičnoj školi „Mihovil Naković”.

Razgovarala: Timea Horvat

Med zadaćami Ane i Maje su i pripreme sridnjoškolvev i gimnazijalceva na jezični ispit

Moremo reći da je bio hrabri potez da ste se javile u Koljnof za jezične asistentice? Mislim na to da dovidob morebit u životu niste čuli da takovo mjesto postoji na svitu?

Ana: – Kad smo vidjeli da je izašao natječaj, bio nam je to velik izazov. Doći, te vidjeti kako naši ljudi žive u inozemstvu, što se dešava s tom dijasporom, i kako oni doživljavaju nas Hrvate, a i našu zemlju. Pretpostavili smo da s hrvatskim ne stoje baš najbolje, uputili su nas u situaciju, i sve to nam je djelovalo jako interesantno.

Maja: – Sela se općenito ne bojimo, i naši roditelji su sa sela, tako da smo imali kontakt sa seoskim sredinama i otprilike smo znali što nas tu čeka. Nije ni Dalmacija toliko drugačija, možda primorje da, ali većina ljudi koja živi u primorju upravo je došla iz Dalmatinske zagore. Nije ravnica, krš i kamen je, te i jako siromašni dio. Tako što se tiče sela, to jednostavno za nas ne stvara nikakav problem.

Kakova su vaša očekivanja, što naliže pomoći i djela u školi, a i u žitku hrvatske zajednice?

Maja: – Rekli su nam da ćemo uglavnom pomagati djeci da moramo što više govoriti

hrvatski jezik. Konkretno teško od njih očekivati neku višu razinu znanja iz gramatike, ali u razgovornom jeziku ćemo se truditi, što kvalitetnije govoriti onaj tečni pravi hrvatski jezik kakav govorimo danas u Hrvatskoj. Mislim gradišćanski jezik tu u Mađarskoj, kako vi kažete, to je jako lijep jezik. Međutim za polaganje stručnih ispita, koji djeci trebaju, moraju ipak poznavati standard, znati današnji hrvatski jezik, pa ćemo se što više truditi kroz razgovor to im približiti.

Za hospitacijom vi ćete i ovde podučavati u razredi. Je li će to biti prvi vaš susret s nastavom hrvatskoga jezika?

Maja: – Morali smo kao studenti, na četvrtoj godini studija, održati već hospitaciju u školama u Zagrebu. Radili smo isključivo s gimnazijalcima, tako da smo već morali predavati u školama, nije nam to strano.

Ana: – Iako je s gimnazijalcima ipak drukčije raditi, po tom pitanju nam može biti samo lakše, jer je sa starima teže raditi, tako da vjerujem da će biti dobro.

Danas ste dobili školski raspored. Kako će vam izgledati jedan dan ovde u Koljnofu?

Ana: – Još se nismo dogovorili oko podjele razreda, dakle imamo neka tri cilja. Što

bismo mi trebali, to je dakle rad s djecom u školi, drugo je rad sa starijim generacijama koje se pripremaju polagati jezični ispit, i treće, pomoći učiteljicama jer ni njihov hrvatski nije baš najbolji. Tako da dan će nam biti sadržajan, do tri-četiri popodne sigurno ćemo imati što raditi.

Maja: – Mi pretpostavljamo da će nam biti ustajanje rano, što nam nije baš najdraže, ali moramo jer došle smo tu raditi, i mislimo da ćemo biti zauzete većinom dana. A i u selu će nas vjerojatno svi već znati, tako da imat ćemo i društvo, nadamo se da će sve biti pozitivno.

To je za vas uz izazov i neka neizreciva dužnost, zadaća ili je novo iskustvo, pak i zbog toga ste primili ov težak posao u tuđini?

Ana: – Sve pomalo što ste rekli. I dužnost i izazov i jedno veliko životno iskustvo.

Maja: – Mi smo također odgojene dosta tradicionalno. Imamo jako puno respekta prema manjinama zato što iz naše obitelji, budući da smo iz Dalmatinske zagore, dosta njih živi vani. Što u Argentini, što u Njemačkoj. Ja osobno sam došla zato što u životu želim se baviti hrvatskim manjinama. Već sam bila na nekom radu u Italiji, i željela bih otići i u Argentinu. Sad sam imala priliku doći u Gradišće, tako da polako se upoznajem s tom problematikom, a i mislim da je to uistinu lijep poziv, i da je dosta plemenito time se baviti.

Zvana toga da ćete puno pomoći ovdje samomu selu, i u školi, planirate li se vi baviti nekom gradišćanskom tematikom, pripremati neki znanstveni rad iz gradišćanske literature ili nešto slično?

Ana: – Zasad to nije isključeno, ali budući da smo već apsolutno, diplomatske teme smo trebale već izabrati. Nažalost, nama tema nije za Gradišće, jer prije godinu dana nije nam bilo ni nakraj pameti da ćemo tu završiti, ali jednog dana možda, tko zna.

Koliko ste vi upoznate sa situacijom Gradišćanskih Hrvatov ovdje u Ugarskoj, s našom poviješću, literaturom?

Maja: – Znamo koja sela pripadaju ovamo, dakle ne možemo se zeznuti koja sela su npr. u Austriji, koja su u Mađarskoj. Znamo da ima puno više gradišćanskih Hrvata u Austriji nego što ih ima u Mađarskoj. Tu mislim imate nekih jedanaest sela u Mađarskoj, bilo vas je više, ali sam sada vidjela da vam demografska slika pada iz godinu u godinu. Zato smo mi tu da vam poboljšamo neke stvari, zato su i dobri i korisni ovakvi projekti. U svakom slučaju bismo se voljele vraćati.

Sad ste u sridnjem Gradišću, namjeravate li otputovati i vidjeti druga dijela ovoga područja, upoznati se s drugim dijalektima, ljudi našega Gradišća?

Maja: – Naravno. Čuli smo npr. da je velika razlika između svakog naselja, što u dijalektu, što u načinu života. Mislim da su

vam vjera, tradicija, običaji manje-više isti, a što se tiče jezika, životnoga standarda, imate jako raznovrsne probleme u svakom selu i pogledu, što bi bilo i za nas zanimljivo, i to bismo voljele i vidjeti. Jedno je kad nešto čujemo iz priče, a drugo je kad čovjek dođe sam, i vidi. Naprimjer, o Koljnofu smo čule svašta, čak smo gledale slike preko interneta, i baš smo se trudile što više ga upoznati, ali totalno je drugačija priča kad čovjek dođe ovamo i osjeti stvar. Onako pod prstima, a ne da mu netko to kaže.

Po tom pak kakovi su vam prvi dojmi?

Ana: – S obzirom da smo tek jučer stigle, tu su nas svi primili izvrsno. Stvarno fenomenalno, nema što nam nije rečeno, gdje ćemo se odvesti, što sve želimo vidjeti, samo da mi pokažemo malu inicijativu. Svi su preljubazni prema nama i doista sve je samo pozitivno.

Kakve ideje bi imale za to da mi Gradišćanci sačuvamo svoje dijalekte i da li je to potrebno uopće u ovoj globalizaciji?

Maja: – Jako-jako teško je to pitanje. I tu su nam neki stručnjaci koji su jako obrazovani, neki koji se bave tom problematikom već desetljećima, pokušavaju nam objasniti stvari. Mi možemo reći samo otprilike da nam je još malo stvari uvijek jasno, ali nam je jasno da nije u redu od nas koji smo došli iz Hrvatske, od vas očekivati da razmišljate kao Hrvati, koji žive u Hrvatskoj. Nego prije svega da se s vama odnosimo kao ljudima koji su hrvatskog podrijetla, ali je vaša domovina Mađarska. Ako vam pristupimo s takvim stavom, mislim da može doći do jako pozitivnih stvari i s vaše i s naše strane. Sudeći prema svemu, moram reći da je vaš jezik prekrasan i ja mislim da vi morate raditi na očuvanju vašega gradišćansko-hrvatskog jezika. Mi ne znamo, nažalost, gradišćanski, mi ga možemo naučiti od vas. Znači, vi nama malo gradišćanskog, mi vama malo standardnog, i to će biti dobra suradnja.

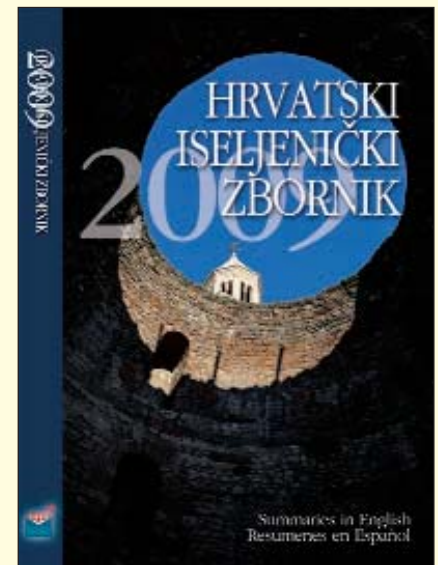
Čim bi se željile baviti u životu?

Ana: – Meni je definitivno cilj povijest. Za razliku od Maje, koja bi se skitala po svijetu, ja planiram upisati doktorski iz povijesti, moguće da će moj interes i moja tema biti baš Gradišće.

Maja: – Kako Ana kopa po arhivima, kako traži neke svoje istine, i kako piše svoje znanstvene radove, to definitivno mogu unaprijed vidjeti. Ja sam malo više avanturistički duh, za razliku od nje, i vjerujem da ću stvarno ići svakamo, da ću se truditi što više upoznati i Hrvate tu, a i one koji žive vani s hrvatskom kulturom. Mislim da neće sve stati na Gradišću, ali da će mi biti u svakom slučaju jedno pozitivno iskustvo, to jest sigurno. Jednostavno ne možemo ni sami vjerovati da nam se ovo dogodilo.

Ja vam želim ugodan boravak u Koljnofu i da se čim bolje čutite med nami u Gradišću!

„Hrvatski iseljenički zbornik 2009”

Ovogodišnji Hrvatski iseljenički zbornik 2009 sa sažecima na engleskom i španjolskom jeziku ima 8 tematskih cjelina koje se sastoje od 44 samostalna autorska priloga, koji s više ili manje informacija povezuju 20 zemalja svijeta. Tematske cjeline bogate su raznorodnim tekstovima koje su pisali ugledni stručnjaci i vrsni publicisti iz zemlje i inozemstva. Obradene su teme vezane za materinski jezik iseljene Hrvatske i njegov današnji položaj u Australiji te zemljama EU, zatim teme vezane uz kulturnu baštinu hrvatskih zajednica u svijetu, te aktualnu umjetničku produkciju iseljene Hrvatske, s posebnim naglaskom na elitnom književnom stvaralaštvu drugog i trećeg iseljeničkog naraštaja na jezicima domicilnih zemalja. U ovom se svesku Matičina godišnjaka posebno obrađuje najraseljenija regija – Dalmacija. Časopis, uobičajeno, donosi i niz zanimljivih priloga posvećenih pojedinim izazovima naših znanstvenika u dijaspori od Sjeverne i Južne Amerike do Australije i europskih zemlja s osvrtom na povratničke priče mladih znanstvenika. Urednica Zbornika je već desetu godinu Vesna Kukavica, a u ovogodišnjem Zborniku između ostaloga možete čitati i napis Stjepana Blažetina o hrvatsko-mađarskim kulturnim vezama.

KOVIN – Taj grad na obali Dunava, bit će domaćinom Zemaļjskog festivala manjina od 25. do 26. travnja 2009. godine. U sklopu dvodnevne priredbe priređuje se otvaranje izložbe tkanina Slovaka i predstavljanje njihovih jela, odnosno igraonica za djecu, a u nedjelju je sajam rukotvorina uza svečanu povorku sudionika te galu manjinskih folklornih skupina.

Predstavljena najnovija knjiga Tomislava Žigmanova

Saga o Bunjevcima prid svitom u Baji

„Mislim da je za narodnosni život jako važno posjedovati realnu sliku o samima sebi. Umjetnički angažirani stav je u ovoj knjizi: nije problem što mi nestajemo, problem je ukoliko ne priznajemo da nestajemo, jer ako priznajemo, onda možemo još nešto učiniti da ne nestanemo tako brzo, da nas drugi ne izbrišu. Naša književna i jezična baština su skromne, što govori o jednoj zakašnjelosti, ali to ne mora biti razlog nekog našeg prepuštanja sudbini. To je filozofija naših starih, bez obzira na sve, oni su postojano išli naprijed. Vlastiti hendikep valja prihvatiti, ali u tome treba naći nekakav smisao, a ne prepustiti se sudbini. Nema jedne istine, svačije iskustvo je legitimno, bez obzira je li ono objektivno istinito ili nije. Jedno ne vodi k dobrom, mora biti pluralno. Istina mora biti iznijeta prid svitom u komunikaciji, gdje ćemo onda temeljem zbira različitih iskustava, različitih stavova doći do zajedničkih elemenata” – kaže Tomislav Žigmanov o poruci svoje sage o Bunjevcima.

U srijedu, 1. travnja, u Baji je predstavljena najnovija knjiga književnika, esejista i filozofa Tomislava Žigmanova *Prid svitom*, s podnaslovom *Saga o svitu koji nestaje*, koja je objelodanjena potkraj prošle godine kao samizdat autora na Čikeriji, u sunakladništvu s osječkim ogrankom Matice hrvatske, te uz pomoć desetka pokrovitelja i više od 230 pretplatnika koji su navedeni u izdanju. Knjiga je po planu, u samo mjesec dana, od 25. siječnja do Čiste srijede, predstavljena u nizu bunjevačkih naselja, od salaša broj 268 na Čikeriji, simbola svita koji nestaje, do Bikova, pa i Osijeka, a evo, stigla je i u Baju, što je također vrlo bitan dio života ove knjige, koja bi trebala pobuditi zanimanje za bunjevačkim svitom, za jezikom i za literaturom kako bi ih sačuvali od zaborava.

Kako smo čuli, predstavljanje u Baji upriličeno je na poticaj Stipana Švrake, koji je jednu od deset priča, monolog iz pera Tomislava Žigmanova s naslovom *Škapulir nade u virne Mande* i autorski tekst *O dostojanstvu bunjevačkog govora – jedan pristup* pročitao u Hrvatskome glasniku od 4. rujna prošle godine, a pod okriljem Hrvatske manjinske samouprave grada Baje koja je preuzela na sebe organizaciju.

U županijskom Domu narodnosti u Baji okupilo se pedesetak ljubitelja lijepe riječi uglavnom iz Baje, ali i iz okolnih naselja. Prije svega okupili su se pripadnici starijih naraštaja, koji još uvijek govore izvornu bunjevačku ikavicu koju su naučili u majčinom krilu, ali su se jednako tako odazvali i studenti te profesori bajske Visoke škole i Odjela za hrvatski jezik i izobrazbu hrvatskih odgojitelja i učitelja.

Okupljene je uime domaćina i organizatora pozdravio Šandor Pančić, među njima posebno treću konzulicu Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Katju Bakiju, goste književne tribine, autora knjige Tomislava Žigmanova i Mirka Kopunovića iz Subotice te dr. Dinka Šokčevića iz Pečuha, podrijetlom bunjevačkog Hrvata iz Baje.

O knjizi *Prid svitom – saga o svitu koji nestaje* Tomislava Žigmanova svoja razmišljanja naslovljena *Sagom zakovani u 14 slika bez okvira*, izložio je prvo subotički pjesnik i dopisnik tjednika Hrvatske riječi Mirko Kopunović koji je, kako sam reče, mogao biti svjedokom nastajanja ove knjige, sage o svitu koji

nestaje, koja govori o Bunjevcima iz Bajskog trokuta.

Pri tome je uz ostalo naglasio: U deset pripovijesti oporim, teškim i isprepletenim sudbama pet žena i pet muškaraca oslikao je Tomislav Žigmanov život onih koji su tu bili prije nas, onih koje smo znali, susretali, vidjeli, s njima govorili, družili se, možda i sami to bili. Život nimalo lak, prepun teških kušnja, nemogućnosti, neimaštine, nepravdi, pomirbe s krivim putem, ali zato i ustrajnosti, postojanosti, vjernosti vrednoći i vjeri, nadi i ljubavi. Pripovijesti su dio nas, događaji nas dodiruju i diraju svojom izvornošću, i mi njima okupirani, postajemo dio njih. Čitajući ih, sjetimo se nekog bliskog nam, poznatog, nečeg već proživljenog, doživljenog. Istim sudbama prožet, pita i nas Žigmanov, postoji li sudbina. Ako ona postoji, treba li se miriti njome, kako je podnositi, može li se njome upravljati i preduhitriti je, je li točna izreka: Nesreća, nesreću pozna. Ali ne teže tomu likovi u pripovijestima, muževno oni svoje breme nose, trpe nevolje ovozemaljske, uspravno ne saginjući se. Štuju Boga, vjeruju u obitelji, jaki su u vjeri kao uzdana, ufana, virna, nadom zakovana Manda u pripovijesti *Škapulir nade u virne Mande*.

Posebna je vrijednost jezik ove knjige, kojom je Žigmanov bunjevačku ikavicu podigao na umjetničku razinu. „Ispripovijedao nam je Tomislav priče bunjevačkom ikavicom

kojom se hvalimo, ali o kojoj nedovoljno brinemo, polagano zaboravljamo, koja nestaje, koju mnogi uporabom i zlorabe, iskrivljujući njezine vrednote” – dodao je u svom izlaganju uz ostalo Mirko Kopunović.

Izrazivši zadovoljstvo što može biti među svojim Bunjevcima i Šokcima, a još više što može predstaviti knjigu jednoga našeg bunjevačkog Hrvata i prijatelja s druge strane granice, Tomislava Žigmanova, dr. Dinko Šokčević istaknuo je kako ova knjiga govori o teškim sudbinama koje ga podsjećaju na svoju baku i njezin naraštaj.

Kako ukratko reče, Tomislav Žigmanov, rođen 1967. u Tavankutu, napisao je osam knjiga, i to i znanstvenih knjiga, i poeziju, a vrlo je aktivan i u kulturnom životu Hrvata u Vojvodini.

Kako nadalje reče, oduševljen je jer već davno nije tako uživao čitajući jednu knjigu kao ovu. Kao prvo prelijepa je grafički. Ne samo da govori o starim vremenima nego nam dočarava iluziju o tim vremenima. Ta knjiga ima vrlo zanimljivu strukturu. Ona ima deset, i zapravo plus tri dijela. Ona podsjeća na nekoliko poznatih simbola, možemo reći da je to jedan sonetni vijenac u prozi, da je to fuga,

Trenutak za pjesmu

Tomislav Žigmanov

Nije stajo

Od guščara
Do svinjara
Od škulovanja
Do službovanja
Od mladosti
Do starosti
Nije stajo

Nije stajo
Radio je
Vridno stalno
Marno u njegov
Bilo sve je

Znao dobro je
Ono vridno je
Ko stoji
Ne ide nikud
I vidi ispid
Nosa tek

ali mene i sad najviše, možda i zbog samog sadržaja, podsjeća na kronicu.

Jest da se govori o pet teških ženskih i pet teških muških sudbina, te o teškoj sudbini čitave naše bunjevačke zajednice u 20. stoljeću, ali ona nije pesimistična. U ovoj knjizi možemo vidjeti da za mnoge aktere ove knjige zapravo vrijedi knjiga Svetoga Benedikta *Ora et Labora*, dakle moli i radi. Ovi su ljudi proživjeli svoj život u molitvi i radu. Ako tako listamo, i uzmemo ovu knjigu u ruke, onda te sudbine, čak i one najtragičnije dobivaju smisao. I njihov život, i njihov rad, i njihov trud, i njihova ljubav prema zemlji, i njihova međusobna ljubav, pa čak i njihova stradanja.

Tih deset sudbina, koje se prikazuju kroz deset monologa, na vrlo zanimljiv način završavaju dijalogom. U njemu, jednako kao melodije neke fuge, dobivaju smisao jer kadšto u samim pričama neka pitanja samo su načeta, i ne znamo kraj. U završnom dijalogu sve izlazi na vidjelo, sve izlazi prid svit, pa možda je i zato naslov prid svitom. Prava je kulminacija u ovom trećem dijelu, možemo reći i četrnaestom dijelu, u ovome produhovljenom, toplom i mudrom dijalogu – reče dr. Dinko Šokčević.

Autor Tomislav Žigmanov, koji je pročitao i dva ulomka iz knjige, o naumu i namjeri zašto se knjiga zove „prid svitom”, uz ostalo reče:

„Mislim da je povijesno promatrano najdublji, strukturalni hendikep Bunjevštine što nam je izostala javnost u našoj zajednici. Mi smo ušli zakašnjelo u modernizaciju, i u nacionalnu, i u industrijalizaciju, i u druge neke aspekte, kada je u pitanju umjetnost, stvaralaštvo, suvremene institucije.

Javnost kao bezličan prostor komunikacije nas samih o nama samima bila je siromašna, s malo suvremenih institucija, s malo suvremenih načina prikazivanja. Mi nemamo naprimjer

ekranizirane naše teme na filmu, puno puta nemamo relevantne dramske tekstove... Drugim riječima, i u književnosti, bez obzira na odsustvo tih javnih oblika tematiziranja nas samih i naša književnost je znala biti nenaslonjena na nas same i na našu sudbinu. ...Mislim da književnost može biti onaj prostor, ono sredstvo gdje se ta vrsta zajedničkih iskustava može prikazati. To je ta vrsta sadržajnog određenja, pokazati običnog čovjeka u našoj književnosti, koja nije marila za njega u njegovom dostojanstvu, i to kroz vizure mahom nesretnih sudbina.

Ne samo sad njih književno tematizirati, već ipak dati obrise filozofije našega čovjeka,

koji je često bio ponižen, često nije bio priznat dostojanstveno, koji je često bio predmet različitih podsmijeha, različitih strategija nijekanja, koji je često bio unutar sebe zapetljan, u monolozima, u razgovoru sa samim sobom superioran. I zato su ti monoloziti takvi, mi smo najjači upravo u monolozima, a za to su dijalozi tako kratki. Gotovo nema dijaloga s dvije, već samo s jednom rečenicom, u jednom redu. To je dio naših iskustava.

I na koncu, tu je naravno i jezik, bunjevačka ikavica, koji je dosada ne toliko često iskušao kada je u pitanju prozno stvaralaštvo kod bunjevačkih Hrvata. ...Iskustvo pisanja na ikavici, ona ima potencijala za književno stvaralaštvo, i da ona može biti sredstvo i za pisanje prozih djela, ali ne svake vrste.”

Sve što je rečeno, okupljene je pobudilo na razmišljanje kako i zbog čega smo došli do ovoga. Ako je tako u Vojvodini, što da onda mi kažemo, upitao se Stipan Švraka, koji smo bili u znatno težem položaju proteklih desetljeća, izloženi jakoj mađarizaciji. Nije u tome pomoglo ni poslijeratno razdoblje, a danas smo stigli ovamo gdje jesmo. Ne znam koliko nas ima, možda toliko koliko nas je tu – reče Švraka.

Radostan što nas još ima, a žalostan jer se osjeća tijek nestajanja koje nam se zbiva pred očima, Ljubinko Mandić reče kako danas djeca ne govore svoj materinski jezik jer ih roditelji, a često ni njihovi učitelji nisu naučili, dodavši kako samo ona peć može grijati koja je i sama vruća.

Poslužili smo se riječima dr. Dinka Šokčevića, koji je zaključio: Ova knjiga zaista je priča, saga o svitu koji nestaje, ali zahvaljujući Tomislavu Žigmanovu taj svit neće nikada nestati.

S. Balatinac

Foto: Arhiv muzeja „Dorothy Kanizsai”

Djeca, šokački Hrvati iz Mohača

Susret prijateljskih škola Đakovo-Šeljin

BAJA – Natječaj županijske narodnosne zaklade. Na sjednici održanoj 30. ožujka, Kuratorij Narodnosne zaklade Bačko-kiškunske županije donio je odluku o raspisivanju natječaja za 2009. godinu – obavijestio nas je István Hajdú, tajnik Zaklade. Ovih je dana poziv dostavljen mjesnim manjinskim samoupravama, uz molbu da o mogućnostima županijskog natječaja obavijeste narodnosne zajednice, ustanove i udruge u svome mjestu. Ujedno se mole, ako to još nisu učinili, da jedan posto poreza na osobni dohodak daruju županijskoj Zakladi čiji je porezni broj 19043533-1-03.

Kao i svake godine od svog utemeljenja, putem natječaja županijska Zaklada podupirat će mjesne manjinske samouprave, udruge nacionalnih i etničkih manjina, kulturno-umjetnička društva, te ustanove koje djeluju na području očuvanja folklorne i kulturne baštine na području Županije.

Može se natjecati za jezične i folklorne tabore za djecu i mladež, za mjesne i regionalne priredbe, za prijateljsku suradnju, te za obnovu i kupnju glazbala nacionalnih i etničkih manjina. U te svrhe podijelit će 900 tisuća forinta, po natjecatelju najviše 60 tisuća, a potpora ne može biti veća nego dokumentirani vlastiti udio. Kuratorij neće podupirati molbe koje nemaju suglasnost mjesne ili županijske manjinske samouprave. Natječaj je otvoren do 1-og, a odluka će se donijeti do 20. svibnja ove godine. Poziv na natječaj možete naći i na www.bacsiskun.hu.

S. B.

NEDELIŠĆE/ČAKOVEC – Sajam knjiga „MESAP Libar 09” specijalizirani je sajam knjiga koji je i ove godine od 17. do 19. travnja okupio najpoznatije ljude i hrvatske izdavačke kuće. Prvi dan sajma određen je za predstavljanje školskih izdanja, drugi za stručnu literaturu i beletristiku, a posljednji za predstavljanje djela s vjerskom tematikom.

Drugi sajam, Sajam sigurnosti ljudi, imovine i okoliša „MESAP – sigurnost”, održat će se 22. i 23. svibnja. Osim stručnih skupova, na Sajmu bi svoje mjesto trebale pronaći i tvrtke i pojedinci koji se bave zaštitom na radu, protupožarnom zaštitom, vatrogastvom, zaštitom okoliša, zaštitom informatičkih sustava, zaštitom imovine i osiguravateljskom zaštitom.

BUDIMPEŠTA – Uprava HOŠIG-a ove godine po drugi put organizira Hrvatski bal za prosvjetne djelatnike, odnosno roditelje učenika škole. Veselje se priređuje 23. travnja u 19.30 u blagovaonici škole.

Na poziv đakovačke Osnovne škole „Vladimir Nazor”, 3. travnja 48 učenika sa šest nastavnika otputovalo je u Đakovo na druženje i športski susret. Naš je put najprije vodio u Ivanovce, u područnu školu. Domaćini su nas dočekali s toplim riječima i malom zakuskom. Pokazali su nam tu malu školu i upoznali smo se s nastavnicima koji ondje rade. Škola ima samo niže razrede, i to s malo djece i malo učiteljica. Nakon toga kratkog druženja pošli smo u Đakovo.

Pod vodstvom ravnatelja Josipa Renera posjetili smo Državnu ergelu lipicanaca. Saznali smo mnogo toga o radu s konjima i da su nedavno obilježili dvije velike obljetnice: 500 godina postojanja ergele u Đakovu, te 200 godina uzgoja lipicanaca. Tradicija uzgoja konja u toj ergeli povezana je s đakovačkim biskupima. Ergela danas broji 225 najkvalitetnijih grla. Smještena je na dva mjesta: u Ivandvoru, gdje se nalazi matično stado kobila i podmladaka koji se tu odgajaju do svoje treće godine; muška ždrebada tada se pre-

mješta u Pastuharnu u središtu Đakova, u sklopu koje se nalazi i hipodrom. Odgoj i dresura ždrebadi vođena je zahtjevima konjičkog i zaprežnog športa te rekreativnog jahanja. Pružila nam se prilika pogledati i četkati te predivne životinje. Od ravnatelja smo saznali da djeca redovito i rado dolaze pomagati u raznim poslovima oko konja.

Nakon toga pošli smo u središnju školu gdje su odigrane dvije utakmice. Dječaci su igrali nogomet, a djevojčice košarku, s malim uspjehom jer su pobijedili domaćini.

Nakon ukusnog ručka, koji smo pojeli u jednom malom, ali veoma lijepom restoranu, prošetali smo gradom. Pogledali smo đakovačku katedralu, središte grada, pojeli sladoled i vratili se u školu. Umorno, ali s mnogo doživljaja, s novim znanjem i lijepim uspomnama krenuli smo kući. Usput smo stali kod jednog trgovačkog centra gdje su djeca mogla potrošiti dobiveni džeparac. Brzo smo stigli u Šeljin gdje su nas, zapravo djecu nestrpljivo čekali roditelji.

Robert Ronta

Lijepom Našom – Bjelovar

Grad Bjelovar smješten je na visoravni u južnom dijelu Bilogore (sjeverozapadna Hrvatska) na 135 metara nadmorske visine. Bjelovar je sjedište Bjelovarsko-bilogorske županije, ali i prirodno, kulturno i političko središte toga kraja. Bjelovar je i raskrižje putova, sijeku ga ceste od Zagreba prema Osijeku, zatim iz Varaždina i Koprivnice preko Čazme do Ivanić-Grada i autoceste, a preko Daruvara na jednu stranu, za Viroviticu, a na drugu stranu za Pakrac i Lipik.

Poljoprivreda, stočarstvo i drvna industrija temelj su razvitka grada, što omogućuju raspoložive površine plodnog zemljišta, gdje se ustrojava napredna ratarska i stočarska proizvodnja, a u posljednje vrijeme sve više voćarska i povrtlarska proizvodnja.

Grad je sagrađen planski, a pravokutan oblik središta grada čine ga jedinstvenim gradom u Hrvatskoj. Dala ga je sagraditi austrijska carica Marija Terezija 1756. godine, ali nikada nije imala prigodu i posjetiti ga.

Godine 1874. Bjelovar je dobio titulu slobodnoga i kraljevskoga grada postavši najmlađi od dvanaest hrvatskih kraljevskih gradova.

Bjelovarski središnji trg, Trg Eugena Kvaternika, više je puta proglašen najljepšim trgovim kontinentalne Hrvatske u izboru Hrvatske turističke zajednice „Zeleni cvijet”. U istom izboru grad Bjelovar proglašen je trećim najljepšim gradom kontinentalnog dijela Hrvatske.

Bjelovar je poznat po svojim sajmovima, koji imaju tradiciju dulju od pet stoljeća. Pravo održavanja sajмова u kasnome srednjem vijeku bila je glavna povlastica nekoga mjesta, stoga podaci iz 14. i 15. stoljeća, koji se odnose na tadašnje vlastelinstvo i trgovište Jakobove Sredice, danas Velike i Male Sredice, bjelovarskoga predgrada, u kojemu su se sajmovi održavali svake srijede, upućuju na značenje ovoga kraja već u to doba. Upravo potkraj ožujka održava se 12. proljetni međunarodni sajam.

Bjelovar u obliku pravokutnika

PROLJETNA SLIKOVNA PITALICA

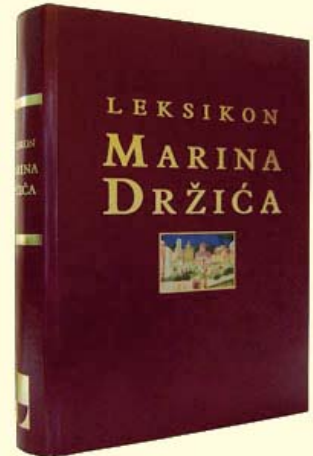
Proljeće nam stiže sa šarenilom cvijeća, cvjetanje možete zapaziti u vrtovima, livadama i šumama. Ali poznajete li dovoljno njihova imena? Na fotografijama vidite četiri vrste cvijeta, neka su više, a neka manje poznata. Potražite njihova imena na hrvatskim web-stranicama kao zaštićeno bilje. Pošaljite nam njihova imena!

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Izradila: Dijana Kovačić
iz Ficehaza

Leksikon Marina Držića

Objavljen je Leksikon Marina Držića s Bibliografijom. U leksikonu Leksikografskog zavoda „Miroslav Krleža” obrađeno je Držićevo književno djelo – opisani su njegovi tiskani i rukopisni radovi, a svaka natuknica sadrži bibliografski opis, kratak sadržaj, žanrovski, versifikacijski, stilski i komparativni opis.

Leksikonom je obuhvaćeno i kazališno motrište Držićevih djela: prostori u kojima su izvođene njegove drame, kazališne družine, kostimografija, renesansna razmatranja o scenografiji. Djelo problematizira nejasna mjesta iz Držićeva životopisa, donosi spoznaje Držićevih historiografa 18. i 19. stoljeća, te suvremene držićologije, o materijalnoj kulturi njegove svakodnevice, osobama s kojima je bio u dodiru te o političkim okolnostima njegova rada i djelovanja.

Na Leksikonu je radilo je četvero urednika: **Milovan Tatarin, Slobodan Prosperov Novak, Mirjana Mataija i Leo Rafolt.**

(izvor: Internet)

Mujo i Suljo

Muji se rodio sin. Suljo ga pita: – Kako si mu dao ime?

– Amerika – odgovara Mujo.

Suljo ga upita: – Pa kako ga onda zoveš?

– Zovem ga Esade – odgovori mu Mujo.

Okrugli stol Urbani Šokci

Međunarodni okrugli stol Urbani Šokci ove godine bit će održan u organizaciji Šokačke grane Osijek i Urbanih Šokaca grada Sombora. Okrugli stol Urbani Šokci 4 – Zemlja, šuma, Šokci i Bunjevci, njegovi bi se programi ostvarili u Osijeku i Somboru 24. i 25. travnja. Istraživanja će se usredotočiti na zemlju i šumu kao kapital u gospodarstvu, na književnosti, likovnosti i glazbu. Šokac je, kako kaže Mara Švel Gamiršek „sljubljen sa svojom zemljom“, a jednaka poveznica je i „Šuma i Šokci.“ „Šokački stanovi“ i „Bunjevački salaši“ zajedno sa zemljom i šumom temelji su gospodarstva kroza stoljeća. Koliki je udio današnjih Šokaca i Bunjevaca u obradi zemlje, u šumi kao gospodarskoj zalihi, i u gospodarstvu općenito, te prihvata zemlje i šume u književnosti, jeziku, likovnosti i glazbi? Izlaganja na Međunarodnom okruglom stolu Urbani Šokci 4 žele pokazati da su „zemlja i šuma“ ne samo u srcima šokačkih i bunjevačkih Hrvata nego znače i život – danas u globalnome svijetu (uz vodu) najvažniji su izvori. Okruglom stolu sudjelovat će gosti iz Mađarske, Vojvodine/Srbije i Hrvatske, ističu uime organizatora Marija Šeremešić, predsjednica Urbanih Šokaca Sombor, i mr. Vera Erl, predsjednica Šokačke grane Osijek.

FESTIVAL OGRANAKA MATICE HRVATSKE 2009

Ove godine FESTIVAL OGRANAKA MATICE HRVATSKE iz Osijeka, Pečuha, Tuzle i Subotice održat će se u Subotici 14. i 15. svibnja 2009. u organizaciji Matice hrvatske, ogranak Subotica. Prvoga festivalskog dana (14. svibnja) tema će biti: ULOGA PANORAMA HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI U MATIČNOJ KNJIŽEVNOSTI I HRVATSKOM KULTURNOM RUBU, a kao predložak za raspravu poslužit će ova djela – Stjepan Blažetin: KNJIŽEVNOST HRVATA U MAĐARSKOJ OD 1918. DO DANAS, Osijek 1998; Helena Sablić-Tomić i Goran Rem: SLAVONSKI TEKST HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI, Zagreb 2003; Milovan Mikočić: IZBOR IZ ANTOLOGIJE ROMANA U KNJIŽEVNOSTI HRVATA U VOJVODINI, Književna revija 3-4, 2008. Program drugog dana (15. svibnja) Festivala bit će u znaku Predstavljanja ogranaka iz Osijeka, Pečuha i Tuzle, te Ogranaka Matice hrvatske iz Dubrovnika, koji je pozvan kao gostujući, priopćio je ovih dana Stipan Stantić, predsjednik subotičkog ogranaka Matice hrvatske.

Serdahelski učenici na Danu hrvatskoga jezika u Draškovcu

Prigodom proslave Dana hrvatskoga jezika u Draškovcu, učenici i nastavnici nisu zaboravili na svoje serdahelske prijatelje. Djeca serdahelske Osnovne škole Katarine Zrinski 11. i 18. ožujka bili su gosti međimurske ustanove i pratili književni sat, natjecanja, scenske igre i druge aktivnosti. Prvi dan priredbe bio je namijenjen višim, a drugi dan nižim razredima, tako je ukupno 16 serdahelskih učenika (po dvoje iz svakog razreda) moglo posjetiti prijateljsku školu. Suradnja dviju ustanova nastavlja se u travnju, kada će draškovečki učenici posjetiti serdahelsku školu u svezi s projektom «Tragovima Zrinskih».

U okviru suradnje serdahelske i draškovečke odgojno-obrazovne ustanove iz godine u godinu pronalaze se novi vidovi, međusobni susreti jačaju nacionalnu svijest, snaže vrijednost hrvatskoga jezika kod učenika naše manjinske škole, a draškovečka djeca upoznaju različitosti koje proizlaze iz življenja u drugoj državi, a i sličnosti zbog zajedničkih korijena. Programi Čitalačkog i ekološkog tabora, darovanje knjiga, Dan tolerantnosti i druge priredbe bili su nezaboravni trenuci za sve sudionike obiju škola. Ravnateljice Margita Mirić i Marija Bišković Tišler nadalje žele dobro surađivati te ubuduće toj suradnji žele dati i službene okvire, pa se spremaju na potpisivanje ugovora.

Povodom Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika održani su spojeni nastavni sati u draškovečkoj osnovnoj školi kojima su sudjelovala djeca domaće ustanove, Donjega Kraljevca, a serdahelska su djeca promatrala programe. Oba su dana bila posvećena hrvatskoj književnosti, ljepoti književnoga jezika i narječja, a ove je godine posebnost bila upoznavanje jednoga hrvatskog književnika iz Mađarske.

Učenici viših razreda susreli su se s pjesnikinjom Ivankom Novak iz Preloga i pjesnikom Ladislavom Gujašem iz Serdahela, a niži razredi s poznatom pjesnikinjom Ljubicom Dujić iz Čakovca i pjesnikinjom iz Draškovca, s tetom Marijom Kvakom. Knji-

ževnici su interpretirali svoje pjesme, a zatim su djeca postavljala razna pitanja, čak i iz svakodnevnog života. Ljubica Dujić govorila je o nastanku svojih prvih pjesama, o tome da se sada bavi upravo istraživanjem svojih predaka i za očekivati je objavak zbirki novela. Za djecu je bilo čudno da Marija Kvakom svaku pjesmu zna napamet, a najomiljenije su im bile ljubavne pjesme. Nakon susreta sa spisateljima slijedile su igre, naravno, igre s riječima, o poznavanju književnosti i gramatike, preko čega se mnogo učilo. Animatorice, nastavnice draškovečke škole, pripremile su vrlo zanimljive zadatke preko kojih su se družine natjecale, npr. igra kategorija riječi, povezivanje riječi, igra «najslabija karika» u kojoj su bila pitanja iz teorije književnosti i gramatike. Svaka se družina pripremala i scenskim nastupom, pjevanjem domaćih pjesama. Bilo je igrokaza: Šuma Striborova, Kokoš kod frizera, Kameni svatovi te Bogataš i prošnjak, u kojima je bilo mnogo šaljivih elemenata. Serdahelski su učenici samo promatrali program, ali su se nakraju dogovorili sa svojim učiteljicama Jelicom Adam i Katicom Brodač da će dogodine i oni pripremiti program, neke pjesme od naših autora, a možda i kakvu kratku scensku igru.

Gosti iz Mađarske bili su razmaženi i poklonima, svatko je dobio stolni kalendar, knjigu kuharicu i kemijsku olovku.

Beta

Događaj stoljeća

Pred domalo tisuću posjetitelja premijer hrvatske vlade dr. Ivo Sanader u Kotoribi je 17. ožujka otvorio suvremene prostore osnovnoškolske zgrade i športske dvorane.

Objekti škole i dvorane

Hrvatska slavila s Kotoripčanima

Dan 17. ožujka 2009. godine u mjesnu i školsku povjesnicu ući će kao dan stoljeća. Toga su dana, nakon višedesetljetnog čekanja, učenici i učitelji te svi Kotoripčani dočekali otvaranje suvremenih prostora osnovnoškolske zgrade i športske dvorane. Prigodnim riječima za govornicom u športskoj dvorani prostore je proglasio otvorenima hrvatski premijer dr. Ivo Sanader. – Premda smo imali drugih obveza, rekao sam svojim suradnicima kako je red nakratko ostaviti poslove i otići u Kotoribu za koju znam da je mjesto vrijednih ljudi koji su se u zadnje vrijeme usredotočili na mjesni napredak, a pogotovo napredak onih najmlađih znajući što obrazovanje donosi. Usmjerali su svoje sposobnosti, snage i napore da izgrade objekte koji su ponos cijele Hrvatske. Red nam je bio doći i s vama podijeliti radost trenutka – rekao je između inog premijer. Obraćajući se učenicima, on je naglasio: – Želim vam puno veselja i školskih radosti. Želim da to s vama podijele i vaši nastavnici jer njihov zahtjevni i humani rad s vama je zalag za našu zajedničku budućnost. Učinio je to pred učenicima i učiteljima škole, njihovim roditeljima, brojnim Kotoripčanima, državnim i županijskim dužnosnicima. Njih gotovo tisuću slilo se tog popodneva u Ulicu Ignaca Svetomartinskog 1, gdje se prostori nalaze i u koje su učenici službeno ušli u ponedjeljak, 23. ožujka. Generalni vikar Varaždinske biskupije mons. Ivan Godina, uz pomoć domaćeg župnika Ljubana Škrabe, prostore je blagoslovio kazavši kako bez božjega blagoslova nema istinskog života, a ovaj je dan sličan danu kada je Bog završio stvaranje svijeta. U nastupnom govoru ravnateljica Osnovne škole Snježana Matoš pod-

sjetila je na bogatu povijest kotoripskoga školstva, na uvjete rada u zgradi koja potječe iz sredine 19. stoljeća, dugim nastojanjima, od sredine 90-tih, da Kotoriba dobije suvremene školske prostore. Istaknula je kako je to za Kotoribu u zadnjih 150 godina najveći događaj, temeljni kamen za te prostore, ukupne površine od 3.473 četvorna metra vrijednim umalo 28 milijuna kuna, položen 17. rujna 2004. godine. Otada je prošlo točno 4,5 godina. Objekti su sufinancirani sredstvima države, županije i Općine Kotoriba. Općinska načelnica Blaženka Zvošec podsjetila je na 20 i više godina dugu težnju da Kotoriba ostvari ovaj san. Zahvalila je Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa što je za te namjene osiguralo 60% sredstava, Međimurskoj županiji na 20 postotnom udjelu, te bivšem i sadašnjem županu Branku Levačiću i Josipu Posavcu koji su od prve zamisli o gradnji bili uz njih. Dodala je kako je Općina Kotoriba uz 20% novčanog udjela za te potrebe dala zemljište i cjelokupnu komunalnu infrastrukturu. Zahvalivši svima koji su u objekt ugradili novac, trud i rad, posebno je istaknula ime Snježane Matoš, prof. ravnateljice škole koja je ipak podnijela najveći teret dočeka ovog trenutka. Župan Josip Posavec je podijelio s Kotoripčanima radost trenutka, kazavši kako Međimurska županija teži da postane županijom znanja, a takvi su objekti za to itekako potrebni. – Na početku našega mandata otvorili smo Srednju školu u Prelogu, a nakraju ovu u Kotoribi. Ispunili smo obećanje o obrazovnoj okomici Međimurske županije radeći tako na projektu Županija znanja. Spomenuo je uzornu suradnju s ministarstvima znanosti obrazovanja i športa te kulture, u kojoj se postupno stvara sve više uvjeta za uvođenje nastave u jednoj smjeni koja će do kraja godine biti uvedena u

polovicu međimurskih osnovnih škola, a u pripremi su i projekti za gradnju novih školskih zdanja. I resorni ministar dr. Dragan Primorac je govorio o važnosti znanja i obrazovanja, podijelivši komplimente učeničkomu pjevačkom zboru škole na izvedenoj državnoj himni čiju ljepotu izvođenja već dugo nije čuo i istinski osjetio. – Učinili su to mladi koji zavređuju da konačno budu u prostorima 21. stoljeća, a ovako sposobni, uz dobar nastavni kadar, jednog će dana postati veličine u svim životnim segmentima – rekao je ushićeni ministar, pozvavši učenike i učitelje da u što skorije vrijeme dođu u goste Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta kako bi im se ono odužilo za sav trud i rad, te za dosada postignute rezultate koji su bili prikazani na skupu. Zahvalio je Kotoripčanima što su vjerovali ministarstvu, što su bili strpljivi čekajući od 1998. godine kada se rodila zamisao o gradnji ovih objekata.

Učenici škole su nakraju izveli dojmljiv kulturni program što su ga gosti ostali pogledati prekoračivši predviđeni protokol. Nisu požali jer su vidjeli i čuli sklad kotoripske riječi, pjesme i plesa, jer su vidjeli program kojem se još dugo, vrlo dugo pljeskalo.

Danas kotoripsku osnovnu školu polazi 330 učenika, od kojeg je broja 108 Roma. Raspodijeljeni su u 17 razrednih odjela s kojima radi 26 učitelja. Svi će oni biti u 19 učionica i osam kabineta. Škola ima na raspolaganju suvremenu knjižnicu i školsku kuhinju. Premijer i pratnja, u kojoj su između inih bili dopredsjednik Hrvatskog sabora Ivan Jarnjak i mr. Božo Biškupić, ministar kulture u Vladi Republike Hrvatske i neki saborski zastupnici, školske su prostore pregledali prije otvaranja, a ostalima je to bilo omogućeno nakon završetka programa.

Mladen Grubić

Predstavnici Pomurja među čestitarima

Ovom veličanstvenom skupu odazvali su se predstavnici mađarskih pomurskih naselja s lijeve obale Mure s kojima Kotoripčani održavaju raznorazne veze. Posebno dragi čestitari bili su učenici i učitelji Osnovne škole „Nikola Zrinski” iz Kerestura s kojima prijateljske i suradničke veze traju gotovo dva desetljeća. Njih je predvodila ravnateljica škole Anica Kovač.

Izrazivši oduševljenje s viđenim objektima, u šali je dodala: – Bilo bi dobro da su se građevinari zabunili i te objekte napravili dva kilometra dalje, preko Mure.

Buduće učiteljice ili ipak ne?

U serdahelskoj osnovnoj školi gotovo svake godine javljaju se studenti završne godine hrvatske struke na hospitaciju te da održe svoje ogledne sate iz hrvatskoga jezika. Ove su godine bile studentice struke komunikacije i hrvatskoga jezika sa sambotelskoga fakulteta, Aleksandra Detrich i Marina Adam. Među klupama, u stvarnoj školskoj okolini iskušale su zanimanje odnosno zvanje učiteljice, no sviđalo im se ili ne, nitko za njih ne može jamčiti da će dobiti posao u nekoj odgojno-obrazovnoj ustanovi.

Učiteljsko zvanje, kažu, vrlo je zahtjevno, odgovorno i humano. Učiteljima osnovne škole povjereno je obrazovanje i odgoj djece u vrijeme njihova tjelesnog i psihičkog razvoja, a razvoj u velikoj mjeri ovisi i o kakvoći učiteljeva rada. U svom radu učitelj je svakodnevno izložen istodobnoj komunikaciji s više desetaka učenika nejednakih sposobnosti i osobina. Stoga kako bi netko postao dobar učitelj, potreban je iskreni interes za učiteljsko zanimanje, što pretpostavlja ljubav za rad s djecom i strpljivost. Dobar učitelj mora imati i dobre govorne sposobnosti, jer je u školi govor glavno sredstvo komunikacije. Poželjne su i stvaralačke sposobnosti, jer učitelj mnoge situacije neće moći svladati rutinskim rješenjima, nego jedino originalnim postupcima. Komunikaciju i hrvatski jezik uči i jedna i druga studentica, strpljivost imaju, ali unatoč tomu što im se sviđa podučavanje u školi, izabrale bi drugo zanimanje.

Aleksandra Detrich, studentica iz Jegerseka, nije hrvatskog podrijetla. Počela je učiti struku komunikacije i trebala je birati između dva strana jezika: talijanskog ili hrvatskog. Izabrala je hrvatski. Njezino predznanje hrvatskoga jezika bilo je slabo, pa i sada je još nesigurna u izražavanju, njezina mentorica Jelica Adam mnogo joj je pomogla prilikom pripremanja na hrvatske sate. Za svoj diplomski rad izabrala je temu «Utjecaj mađarskog jezika na hrvatski jezik». Završivši svoje sate praktičnih vježbâ, govorila mi je o svojim planovima:

– Mislím da ne bih voljela biti učiteljica, više bih voljela raditi na polju komunikacije. U učenje hrvatskoga jezika slučajno sam upala, no nisam zažalila, vrlo mi se sviđa, ali osjećam da još ne znam dovoljno, zato sam vrlo zahvalna učiteljici Adam koja mi je mnogo pomogla prilikom pripremanja na sate. Među djecom lijepo je raditi, ali znam da mnogi nastavnici nemaju radno mjesto, pa ne vjerujem da bih ga i ja našla. Više bih se orijentirala na svoju drugu struku, to mi se jako dopada, radila sam na televiziji u Jegerseku, pa sam u tome uživala, no još ne znam kako ću to uspjeti.

Marina Adam, studentica iz Serdahela, imala je lakši zadatak na fakultetu u Sambotelu, naime ona je učila hrvatski jezik u osnovnoj školi, roditelji su joj Hrvati, mama nastavnica hrvatskoga jezika, a pohađala je i Hrvatsku gimnaziju u Budimpešti. Ona osim hrvatskoga jezika studira također komunikaciju, žurnalistiku i iz te struke izabrala je za diplomski rad «Hrvatski mediji u Mađarskoj». Hrvatski jezik lijepo govori,

Studentice s mentoricama (slijeva Marina Adam, Katica Brodač, Aleksandra Detrich i Jelena Adam)

stoga je njezina mentorica Katica Brodač imala lakši zadatak. Ima li ona volju zaposliti se kao prosvjetni djelatnik, pitala sam je nakon održanoga hrvatskog sata u višim razredima:

– Nije lako biti nastavnica. Ja kao dijete učiteljice često sam slušala kod kuće o problemima sa školskom djecom. Sada sam mogla iskusiti kako je na školskom satu učiteljici. Hospitirala sam u Petrovom Selu i u Serdahelu. Danas je teško motivirati djecu na učenje, učenje je mukotrpno, nastavnik mora biti dobro pripremljen. Dok napišemo skicu na sat i pretpostavljamo kakve odgovore ćemo dobiti od djece, a na satu ona sasvim drukči-

je reagiraju, onda se treba snaći, treba biti kreativan, možda je baš to izazov za mladog nastavnika. Unatoč tomu što mi se sviđalo raditi u školi, više bih voljela raditi u svojoj drugoj struci, u komunikaciji. Bila sam na praksi i iz te struke i vrlo mi se dopalo. Bila bih najsretnija kada bih uspjela spojiti dvije struke, npr. komunikacija na hrvatskome jeziku. Voljela bih otići u Hrvatsku usavršiti se ili bih voljela tamo raditi, premda još ne znam kakvih mogućnosti ima. No, sada se još moram usredotočiti na posljednje ispite, na diplomski rad i na njegovu obranu, zatim ću tražiti mogućnosti za nastavak.

Beta

PEČUH – Dana 16. travnja sjednicu je održao Manjinski savjet pri gradskoj Skupštini pod predsjedanjem Jánosa Kablára. Savjet čine predsjednici devet manjinskih samouprava koje djeluju u gradu. Savjet raspolaže potporom iz gradskoga proračuna za svoju djelatnost. Na sjednici se raspravljalo, kako donosi tisak, i o izmjeni osnivačkog dokumenta Javne zaklade za istraživanje manjina koju je uz gradsku Skupštinu utemeljila i Skupština Baranjske županije, te zajednički pružaju i potporu za njezin rad. Zakladom upravlja četrnasteročlani kuratorij, a predsjednik Zaklade je Ernest Barić.

SPLIT – U organizaciji i uz potporu Hrvatskoga nogometnog saveza, i ove će se godine od 19. do 21. srpnja u Splitu organizirati Drugo europsko prvenstvo hrvatskih manjina u nogometu. Prvenstvu će sudjelovati hrvatske reprezentacije iz deset zemalja. Izbornik reprezentacije Hrvata iz Mađarske Ivan Gugan ovih dana sastavlja konačni izgled naše momčadi.

Hrvatski mostovi

U pečuškome Hrvatskom kazalištu 25. ožujka predavanje je održao bivši generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, prof. dr. Zvonimir Marić, redoviti profesor na Građevinskom fakultetu u Osijeku. Tema njegova predavanja bila je Hrvatski suvremeni mostovi. Zvonimir Marić prije sedam godina u sklopu proslave Dana Baranjske županije primio je nagradu Pro Comunitate Baranya, i to za istaknutu djelatnost na produbljivanju odnosa između Mađarske i Hrvatske. Gostovanje Zvonimira Marića u Hrvatskom kazalištu i predavanje ostvareno je uz potporu Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu. Predavanju je nazočila i generalna konzulica Ljiljana Pancirov te treća konzulica Katja Bakija.

Kako je u svom predavljanju po vlastitom izboru profesor Marić kazao, izabrao je dvadeset najvrednijih hrvatskih mostova, čija se glavina nalazi na hrvatskim autocestama, prikazujući ih u slijedu godina gradnje. Prvi u tome slijedu bio je prekrasni pješački most preko Pazinske jame izgrađen 1995. godine. Pri prikazu mostova kazao je kako na njihov izgled uvijek utječu ukupni troškovi izgradnje, uklapanje u okoliš i jednostavnost izrade. Najdulji most u Hrvatskoj je zapravo vijadukt Drežnik kod Karlovca, dužine 2485 metara, a po profesoru Mariću, njemu najljepši most je most na rijeci Krki kod Skradina, čijem je izvođenju radova kao inženjer i sam sudjelovao.

Lučni most nad rijekom Krkom

Lučni most nad rijekom Krkom dio je dionice autoceste Šibenik–Skradin koja prelazi rijeku Krku u neposrednoj blizini Skradina. Projekt mosta urađen je na Građevinskom fakultetu u Zagrebu, projektant mosta je mr. Zlatko Šavor, dipl. ing. građ., a građenje je nadzirao IGH Zagreb s voditeljem nadzornog tima prof. dr. Zvonimir Marić, dipl. ing. građ. Most je lučni raspona 204 m. Luk je armiranobetonski dvodijelni sanduk. Stupovi nadlučne konstrukcije također su armiranobetonski sanduci, a nosivi sklop je kolničke konstrukcije od čelika. Kolnička ploča je armiranobetonska spregnuta sa čeličnim nosačima. Dužina mosta je 391 m, a širina 22,56 m. Visina kolnika nad rijekom Krkom je približno 65 m. Most ima četiri vozna traka, dva za svaki smjer posebno, od kojih je svaki širok 3,75 m. Luk je građen simetrično, s obje strane u dijelovima od 5,25 m. Dopuštena brzina vožnje na mostu iznosi 100km/h.

Građevinske radove na mostu izvodila je tvrtka Konstruktor–Inženjering d. d. Split s podizvoditeljem radova Đuro Đaković–Montaža d. d. Slavonski Brod.

Na svečanosti održanoj 13. studenoga 2006. u meksičkome Monterreyu dodijeljene su CEMEX Building Award nagrade za graditeljstvo, koje svake godine dodjeljuje tvrtka CEMEX, jedan od najvećih svjetskih proizvođača cementa i građevinskih materijala. Predstavljani radovi izabrani su na nacionalnim natjecanjima u 24 zemlje. S obzirom da izgradnja obuhvaća različite vrste radova, a svaki od tih radova zahtijeva različite sposobnosti rješavanja problema, stoga se natjecalo u tri kategorije: stambenoj, institucionalno-industrijskoj i kategoriji infrastrukturnih građevina. Prvi put u konkurenciji za dodjelu CEMEX Building Award nagrade sudjelovali su i hrvatski predstavnici. Drugo mjesto u kategoriji infrastrukturnih građevina osvojio je most preko rijeke Krke kod Skradina. Jedan je to od kapitalnih objekata na autocesti A1 Zagreb–Split–Ploče–Dubrovnik. Most je betonski lučni most, jedan od najvećih na svijetu.

bpb

Lutkarsko proljeće

Od 30. ožujka do 4. travnja održane su manifestacije vezane za 14. Vukovarsko lutkarsko proljeće i Lutkarsko proljeće u Vukovarsko-srijemskoj županiji, u organizaciji Kazališne agencije „Asser Savus” i Hrvatskog centra UNIMA-a. U šest dana u Vukovaru, Vinkovcima, Županji i Iloku te u još 15 vukovarsko-srijemskih sela i u Orašju (BiH) prikazano je više od stotinu puta 18 predstava 18 lutkarskih kazališta iz Hrvatske te Pečuha (Mađarska) i Mostara (BiH). Svečano otvorenje Lutkarskog proljeća bilo je 30. ožujka u Starim Mikavcima, kada je splitsko kazalište „Licem u lice” odigralo „Mačke na vrućim splitskim krovovima”. U Vukovaru je u sklopu svečanosti otvorenja dodijeljena Povelja za životno djelo Luki Paljetku, za doprinos umjetnosti hrvatskoga lutkarstva, i Peri Juričiću za doprinos glumačkoj umjetnosti hrvatskoga lutkarstva. Počasni domaćin Lutkarskoga proljeća u Vukovarsko-srijemskoj županiji bilo je Kazalište lutaka iz Zadra s „Čarobnjakom iz Oza”. Lutkarskom proljeću sudjelovalo je i pečuško Hrvatsko kazalište s lutkarskom predstavom Patkica Blatkica.

GRADIŠĆE – Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj (DGHU), na čelu s Marijom Pilšić, po drugi put poziva zastupnike svih gradišćanskih sel na generalnu sjednicu 23. aprila, u četvrtak, početo od 18 uri u gostionu Koli na Undi. Na dnevnom redu je financijski izvješćaj i izvješćaj o programi minuloga ljeta ter zadaće, plani za dotično ljeto. Ovput će se detaljno pregledati novi statut Saveza Hrvata u Mađarskoj, po kom će se vjerojatno modificirati i statut Društva.

BUDIMPEŠTA – Europski festival automobila koji su objavili svoju prvu knjigu održava se od 23. do 26. travnja u sklopu Budimpeštanskoga međunarodnog festivala knjige. Okruglom stolu za sudionike iz europskih zemalja, iz Hrvatske će sudjelovati Maša Kolanović.

KUD Sumarton bogati se novim sekcijama

Članovi Kulturno umjetničkog društva Sumarton potvrdili su staro čelništvo kojemu je ove godine istekao mandat. Za predsjednika je opet izabran Joža Đurić, a i predsjedništvo je ostalo u istome sastavu. Društvo je započelo proširivati broj sekcija: lani u jesen je počela raditi sekcija mažoretkinja, a u planovima je utemeljenje i dramske sekcije te sekcije ljubitelja prirode i izleta. Ove se godine očekuje dovršenje i uređenje zavičajne kuće, u čemu mnogo pomaže etnosekcija.

Rad Društva pozdravlja načelnik

Društvo okuplja sve generacije, među njihovim članovima su osnovnoškolci, srednjoškolci, studenti, osobe srednje dobi i umirovljenici. Na održanoj skupštini voditelji raznih sekcija obavijestili su članove o djelovanju u prošloj godini.

– U folklornu sekciju javilo se nekoliko novih plesaća – kazala je voditeljica sekcije Ester Kramarić – tako ih ima iz Pustare, Serdahela, Letinje, Bečehela i Sumartona. Podučavanje plesova preuzela je Gordana Gujaš, učene su dvije nove koreografije: mađarski zadunavski i bunjevački plesovi.

Tamburaški sastav odraslih i ove je godine najaktivnija sekcija, čulo se od voditelja Žolta Trojka. Gotovo svakog vikenda imaju nastup na raznim mjestima. Lijepo napreduju i mladi tamburaši. Ove bi godine trebalo veći naglasak staviti na pomurske pjesme jer su se one u posljednje vrijeme manje vježbale. Pjevački zbor trenutno nema umjetničkog voditelja, no redovito proba. Voditeljica mažoretkinja je Virginia Király iz Letinje, ona već od listopada 2008.g. uvježbava koreografiju s deset djevojčica i u travnju će nastupiti na jednom natjecanju.

Anica Vlašić, voditeljica etnosekcije, obavijestila je članove o dovršenju zavičajne kuće i o njezinu uređenju, u čemu će pomoći djelatnici kaniškog Muzeja „György Thury”. Kuća će biti uređena po stilu 20-30-ih godina prošlog stoljeća, bit će uređene dvije sobe, kuhinja, smočnica, veliki će natpisi izvještavati na hrvatskom i mađarskom jeziku. Gđa Vlašić predložila je da bi dobro bilo ponovno oživjeti običaj betlehemara i žetve. Zamolila je nazočne, ukoliko imaju još neku materijal-

nu ostavštinu kod kuće koju bi dali za zavičajnu kuću, neka to učine.

Načelnik sela Sumartona Lajoš Vlašić zahvalio je na radu Društva i istaknuo da je samouprava ponosna na njegovu kulturnu djelatnost. Kao što je i dosad činila, samouprava i ove godine želi pomoći djelovanje Društva, potpomaže ga s milijun forinti, te osigurava seoski dom cijele godine, što iznosi oko četiri milijuna forinti. Načelnik bi volio da se izradi i neka promidžbena građa o djelovanju raznih sekcija, npr. CD-ploča tamburaške glazbe ili DVD-snimka kakvog običaja. Samouprava je predala natječaj preko kojeg bi se mogao dovršiti Seoski dom, uredile bi se prostorije na katu, bilo bi više prostorija za nesmetano djelovanje pojedinih

Najmlađi članovi KUD-a

sekcija, ali se još čeka vrednovanje natječaja.

Nakon izvješća voditelja sekcija predsjednik je govorio o financijskome završnom računu, bilanci. Organizacija je lani imala milijun i osamsto tisuća forinti prihoda, od čega je ostalo 887.862 forinti, stoga je za tekuću godinu planiran proračun od dva milijuna i sto tisuća forinti, naime računa se na prihode koji će stići od natječaja, članarine, potpore samouprave i prihoda nastupa.

Nadzorni odbor i članovi skupštine prihvatili su financijsko izvješće i nastavljalo se s prijedlozima. Predloženo je da se osnuje dramska sekcija. Za njezina voditelja izabrana je Renata Livicki. S obzirom da ima mnogo mladih članova, osnovala bi se sekcija ljubitelja prirode i organizirali bi se izleti. Vođenja te sekcije prihvatila se Tünde Kuzma.

Netko je predložio da se uče i mađarske pjesme i plesovi, kako bi dali mogućnost i onim ljudima koji ne govore hrvatski jezik, no neki su imali sasvim suprotno mišljenje po kojem Društvo treba njegovati ponajprije hrvatsku kulturu, ako su mu članovi Hrvati.

Beta

Tamburaši ovaj put bez glazbala

Pozdrav proljeću

Ljudi i kulture cijeloga našeg planeta oduvijek, već tisućama godina, slavili su dolazak proljeća. Ta su slavlja povezivana sa Suncem i proljetnom ravnodnevicom, a utemeljena su na lunarnom (mjesečnom) kalendaru koji se sastoji od 13 mjeseci po 28 dana, što ukupno iznosi 364 dana. Na taj su se način ljudi mogli uskladiti s prirodom i njezinim ritmovima te s cijelim svemirom. Židovi su se ravnali po lunarnom kalendaru kao i mnogi drevni narodi. Europski narodi i plemena slavili su početak proljeća na proljetnu ravnodnevnicu kada dan i noć traju podjednako dugo, blagoslivljajući razno sjemenje kako bi žetva u idućim mjesecima bila bolja. Proslava proljeća ima korijene dublje od bilo koje vjere i kulture. Kršćanski misionari od 2. stoljeća polako su poistovjetili proljetnu proslavu mitske anglosaksonske božice Eastre s Isusovim uskrsnućem. Koncilom u Nicei 325. godine donešeno je opće pravilo za datum Uskrsa. Otada se Uskrs slavi u nedjelju nakon punoga Mjeseca, nakon proljetne ravnodnevce (21. ožujka), a ako je taj dan Mjesec pun, onda se Uskrs slavi sljedeće nedjelje. Tako se Uskrs uvijek pomiče između 21. ožujka i 25. travnja. Zato se Uskrs oduvijek slavi na drugi datum i uvijek nedjeljom.

Hrvatska manjinska samouprava u budimpeštanskom IX. okrugu, u suorganizaciji s Hrvatskom glavnogradskom samoupravom, 21. ožujka, s početkom u 19 sati, u ferencvaroškome Središtu za obrazovanje (1096 Budimpešta, Hallerova 27) povodom proljetne ravnodnevce (već treći put) priredila je svoju tamburašku, zabavnu večer.

U neočekivano lijepom broju okupljene goste i sudionike kulturnog dijela programa pozdravili su zamjenik Samouprave *Stipan Kovačev* i predsjednica Hrvatske samouprave grada Budimpešte *Anica Petreš-Németh*, koja je istakla dosadašnje hvalevrijedne aktivnosti spomenute naše samouprave. Zaželjela je da gledatelji budu gosti i na ostalim priredbama kao što su književni susreti, kazališne predstave i druge prigode koje u Budimpešti organiziraju okružne samouprave.

Voditelj programa *Stipan Kovačev* predstavio je sudionike, tamburaški sastav „Bačka” iz Gare, što ga je predvodio primaš *Erhard Bende*, a kojem je u pomoći bio i harmonikaš *Krunoslav Agatić Kićo*. Za iznenađenje je poslužilo da je ovoga puta garski

sastav imao i svoju, u našim krajevima poznatu solisticu, mladu pjevačicu iz Santova, *Darinku Orčik*, koja je svojom nadarenošću i umješno odabranim repertoarom hrvatskih narodnih i novokomponiranih pjesama zavrijedno poznjela oduševljeni pljesak.

Osim navedenog sastava, svoju umješnost na tamburama dokazali su i „Sumartonski lepi dečki”. Njih sedmero glazbenika ne samo da su bili „lepi” nego i vrsni „meštri” svojih glazbala. Naime njihov repertoar – uza skupno pjevanje – predstavio je karakteristične pjesme svoga pomurskog kraja te poznate popularne hrvatske tamburaške skladbe. O sastavu valja znati da je osnovan 2002. godine sa šest članova, iako ih je te večeri bilo devetero. Postao je poznat u okolnim zalskim mjestima, a nastupao je tijekom raznih folklornih festivala u Hrvatskoj i u slovenskome gradu Lendavi. Voditelj orkestra je primaš *Zoltán Marosi*.

Treći sastav tvorila je mladež iz Petrovoga Sela, koja je i ovom prilikom, ostavši vjerna svome zavičajnom govoru, uza skupno pjevanje predstavila bisere svoga kraja. Kako je to već dobro poznato, tamburaška glazba u Petrovom Selu neprekidno se razvija čak od 80-ih godina. Prvi pa i drugi naraštaj mladih zanesenjaka svirao je pod vodstvom *Ivana Temela*, a poslije *Nikole Kohuta*. Sastav je u zemlji te u Hrvatskoj, Austriji, Slovačkoj i Sloveniji imao više uspješnih predstavljanja. Povodom Zemaljske smotre folklorne glazbe uručena im je Zlatna kvalifikacija. I sadašnji je sastav dostojan nastavljanja bogatih tamburaških tradicija svoga naselja.

Kao što je i u estetski opremljenoj pozivnici istaknuto, nakon podrugatsnog programa spomenutih sastava organizatori su se – *ala gratis* – pobrinuli i za kušanje raznovrsnih bureka pekare obitelji *Pavlović*. U daljnjima goste su zabavljali orkestar iz Gare i zabavni sastav „Pinkica” iz Petrovoga Sela.

m. dekić

Nek' zvone tambure – Osijek 2009

Agencija Koncert poziva sve skladatelje, tekstopisce, aranžere i izvođače da se prijave na natječaj za prvi Festival tamburaške glazbe „Nek' zvone tambure – Osijek 2009” koji će se prirediti u listopadu ove godine.

Cilj je tog festivala obogatiti hrvatsku glazbenu baštinu novim tamburaškim skladbama, ali jednako tako, po tko zna koji put, „proputovati” kroz dugu glazbenu tradiciju uz melodije koje ostaju zauvijek među nama. Ostvarenje projekta potpisuje agencija Koncert.

Festival je natjecateljskog karaktera, a u nastavku donosimo dio pretpostavaka:

- natječaj za izbor skladbi za izvođenje započinje danom objave u glasilima, a završava 1. svibnja 2009. godine
- na Festival se mogu javiti autori skladbe, izdavači i izvođači uza suglasnost autora, isključivo s novoskladanim pjesmama (dostaviti kvalitetan demo snimak i tekst čitko napisan strojno na papiru)
- skladbe moraju biti pisane na hrvatskome književnom jeziku
- za instrumentalnu pratnju moraju se rabiti tambure (mogu se uz njih rabiti i druga glazbala)
- skladba upućena na natječaj ne smije trajati dulje od tri minute i četrdeset sekundi (3,40 min.)
- o prispjelim skladbama, u skladu s pretpostavkama natječaja, odlučuje stručno povjerenstvo što ga bira Organizacijski odbor
- skladbe koje ne udovoljavaju navedenim uvjetima neće biti razmatrane, a program Festivala odredit će se prema broju i kakvoći primljenih skladbi
- krajnji rok dostave završne studijske snimke jest 1. srpnja 2009. godine.

Sve obavijesti mogu se dobiti na telefonu: 091/506 48 44 (*Domagoj Jukić*), te uskoro na službenoj stranici Festivala koja je u izradbi. Upite zasada možete slati na mel-adresu: koncert@koncert.hr.

SIGET – Priprema se rock-opera o *Nikoli Šubiću Zrinskom* čija se izvedba predviđa za 11. i 12. rujna ove godine. Kako za regionalni list *Új Dunántúli Napló* navodi sigetski gradonačelnik *József Paizs*, opera „Zrinski”, u obradi *Leventea Moravecza* i *Zoltána Pappa*, na pozornicu će se postaviti uz financijsku pomoć poduzetnika.

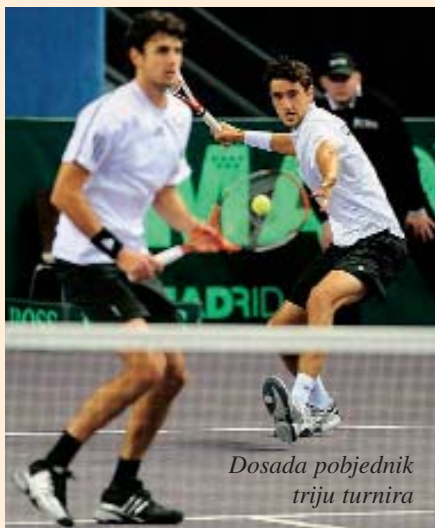
Tennis

Marin Čilić najbolji hrvatski tenisač na ATP ljestvici

Na ATP ljestvici objavljenoj 6. travnja, najbolje plasirani hrvatski tenisač i dalje je Marin Čilić koji je zadržao 18. mjesto sa 2520 bodova. Slijede: Ivo Karlović koji je napredovao za jedno mjesto i sada je 26. sa 1855 bodova, a Mario Ančić, koji se oporavlja od bolesti, sa 30. pao je na 33. mjesto s 1585, Ivan Ljubičić ostao je na 68. s 1041, a Roko Karanušić s 116. pao je na 122. mjesto sa 702 boda. Vodeći je na ATP ljestvici Španjolac Rafael Nadal s 14.470, drugi je Švicarac Roger Federer s 11.020, a treći Srbin Novak Đoković s 9010 bodova. Na WTA listi žena Karolina Šprem napredovala je za 16 mjesta, pa je sada na 98. mjestu najbolje plasirana hrvatska tenisačica, jedina među prvih sto. U prva tri mjeseca ove godine ona je napredovala za čak 77 mjesta.

Marin Čilić rođen je 28. rujna 1988. godine u Međugorju. Njegov najveći uspjeh u karijeri bilo je osvajanje Roland Garossa 2005. za juniore. Iste je godine postao 2. juniorski igrač svijeta, a 2006. i 1. junior svijeta.

Nakon odlaska Ivana Ljubičića postaje članom Davis kup reprezentacije. Prvi ATP turnir osvojio je 24. kolovoza 2008. u američkom New Havenu. Čilićev je trener Bob Brett, nekadašnji trener Gorana Ivaniševića. Ove je godine osvojio još dva turnira, prvo u indijskom Chennaiu, a 8. veljače u Zagrebu.

Dosada pobjednik triju turnira

OSIJEK, BAJA – Suradnja Pedagoškog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Visoke škole Józsefa Eötvösa u Baji obogaćuje se novim susretom. Skupina od 11 studentica učiteljskog i odgajateljskog smjera iz Santova, dvije Hrvatice iz Pečuha, tri Mađarice iz hrvatske Baranje, Luga i Vardarca, učiteljice iz Santova, Dušnoka i Kačmara, te lektorica Iva Bezinović i voditelj Odjela za hrvatski jezik Živko Gorjanac od 16. do 20. ožujka sudjelovali su usavršavanju u Ladimirevcima nedaleko od Valpova. Nastavak je to metodičkih radionica koje su od 9. do 11. listopada prošle godine uz predavače Pedagoškog fakulteta iz Osijeka održane u Baji.

Kako nam reče profesor Gorjanac, metodičko usavršavanje u Hrvatskoj ostvarilo potporom Ministarstva obrazovanja Republike Mađarske. Ovim se prigodom hospitaliralo u osnovnoj školi i vrtiću u Valpovu, a posjetio se i

Dom za zbrinutu djecu u Ladimirevcima. Stanovalo se u „Privatnom smještaju Tolić” u Ladimirevcima, a u slobodno vrijeme organizirao se odlazak u muzeje u Osijeku i Valpovu. Kao zanimljivost napominje kako se u Ladimirevcima rodio veliki hrvatski glumac Fabijan Šovagović.

Stipan Balatinac

HRVATSKA UČVRSTILA DRUGO MJESTO U SKUPINI

Hrvatska nogometna reprezentacija učvrstila je drugo mjesto u Skupini 6 Kvalifikacija za SP 2010. godine, pošto je u 5. kolu pogocima Klasnića u 15. i Eduarda u 35. minuti pobijedila u gostima Andoru, koja je na začelju bez bodova. Bjelorusija je pobijedila Kazahstan s visokih 5 : 1, a Engleska koja je kao domaćin pobijedila Ukrajinu s 2 : 1 učvrstila je prvo mjesto koje je izravno vodi na SP. Poredak: 1. Engleska 15 bodova, 2. Hrvatska 10, 3. Ukrajina 7 (s utakmicom manje), 4. Bjelorusija 6 (s utakmicom manje), 5. Kazahstan 7 i 6. Andora bez bodova.

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA: Branka Pavić-Blažetin, tel.: 72/435-416, e-mail: branka@croatica.hu, NOVINARI: Stipan Balatinac (zamj. gl. i od. urednika), tel.: 79/454-614, e-mail: balatinac.s.66@nicom.hu, Bernadeta Blažetin, tel.: 93/383-034, e-mail: beta@croatica.hu, Timea Horvat, tel.: 94/315-479, e-mail: tiho@croatica.hu, LEKTOR: Živko Mandić, tel.: 1/256-0765, e-mail: santovo@net.hr ADRESA: 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Tel./Fax: 1/269-2811, tel.: 1/269-1974, e-mail: glasnik@croatica.hu – ZA POŠTANSKE POŠILJKE: 1396 Budapest, Pf.: 495. OSNIVAČ: Savez Hrvata u Mađarskoj. IZDAVAČ: Croatica Kft. RAVNATELJ: Čaba Horvath. List širi posredstvom Mađarske pošte, na osnovi pretplate na žiroračun: CITIBANK Rt. 10800014-30000006-10612032, redakcija Hrvatskoga glasnika i alternativni širitelji. Pretplata na godinu dana iznosi: 5200.– Ft. List pomaže Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj. Rukopise, fotografije i crteže ne čuvamo i ne vraćamo. TISKARSKA PRIPREMA, TISAK: CROATICA Nonprofit Kft., 1065 Budapest, Nagymező u. 49.

HU ISSN 1215-1270